

Paul, Corinth Whut'enne 'Udechoo 'Udustl'us Buts'ó K'e Yanguz-i

---

Yak'usda ba 'ilhunaoodulhne keyoh
Corinth ts'e, Paul hadih 'ubulhni

1 ¹ Si Paul Yak'usda hukwa' ninzun k'un'a, 'i be Sizi Gri oosal'a'-un^a suhutni, 'ink'ez neulhutsin Sosthenes huyulhni, 'en cha.

² Keyoh Corinth ts'e Yak'usda ba 'ilhunaoodsilne hinli, nohni ndi 'udustl'us k'ut nohts'o k'e' usges. Gri Sizi 'en ooch'e'ne 'ahli 'inka 'et whe Yak'usda ba 'udun nenohninla. Yak'usda ooch'e'ne nohuwhutni. Nohni 'ink'ez mbene la neMoodihti Sizi Gri yoozi' be yuts'u tedudlihne, 'enne cha Yak'usda ooch'e'ne 'uhint'oh. 'Enne buMoodihti unli 'ink'ez wheni cha neMoodihti unli.

³ NeBá Yak'usda 'ink'ez Sizi Gri neMoodihti ts'un nohba tenadusdli 'et whe nohdzi doghel 'ink'ez ye unzoo-i nohbulh oot'e'.

Yak'usda 'en gha ts'iyaintsuk nohghalts'ut

⁴ Sizi Gri ooch'e'ne 'ahli 'et huwa Yak'usda ye unzoo-i nohghalts'ut. 'Et huwa sYak'usda ts'un 'ahoolhyiz musi dusni.

⁵ Yak'usda ye unzoo-i nohghalts'ut. 'Et huwa 'en ghun t'eeonihzin 'ink'ez nts'en'a la ooghu yalhduk, 'et whuz un'a 'en gha ts'iyaintsuk whe 'on nus unzoone sahli'.

⁶ Nts'en'a la Gri ghun nohdasni'-un, 'i ts'ih'un un'a nohdzi yudilts'ut.

⁷ 'Et huwa 'aw hoonliyaz nohgha unt'ai-i 'aw nohba ndukw lhiloh whe neMoodihti Sizi Gri netoh be hoodutaltsilh-un, 'et hukwa ts'e hooli.

⁸ 'Et 'udek'ez dzin whuts'un, 'et 'en gha be ts'ilhtus-i be nudutalhyalh 'et whuts'un. 'Et whe la neMoodihti Sizi Gri oodzin de, 'et dzin 'aw be nohk'e holts'it-i hootaloh.

⁹ Yak'usda 'aw nohla dootnih ait'oh. 'Et huwa duYe' bulh 'ilho oohle' ha nohka' dani'. NeMoodihti Sizi Gri 'en 'unt'oh.

---

^a 1:1 Ndi khuni whusál'a'-un, 'i Abodun cha ni whe 'utni.

Lhch'az úzdotni-un Gri neba hukwa' ninzun eh?

10 Sulhutsinke, neMoodihti Sizi Gri 'en boozi' gha nohts'u tédusdlih, 'et nohnihch'oh nohtoh lhch'a natihdulh whuch'a, 'et huwa nohni 'ilhoth k'un'a za nuni untihzut nohts'u hukwa' nuszun. 'Et whe 'ilhone 'ahli hukw'un'a 'utihnelh 'ink'ez ts'iyantsuk whe lhgha nuni untihdeh 'ink'ez lhk'un'a za 'utiht'elh.

11 Sulhutsinke Chloe ooyoh dilhts'ine, whulohne, 'enne bula toh ts'e nohni lhedahdulh-un whulh 'údasts'o.

12 Njan 'et 'uwhudusni, whulohne nohtoh njan duhutni, “Paul ooch'e' usdli,” k'us “Apollos ooch'e' usdli,” k'us “Cephas ooch'e' usdli,” k'us “Gri ooch'e' usdli,” 'et whuz un'a hukwa lhedahdulh.

13 'Et ts'ih'un 'uhoont'oh nuhzun eh? Gri ch'az ditni eh? K'us Paul 'en eh tulalhgus k'ut nohba dazsai? K'us Paul boozi', 'i gha eh too be 'ulhya? 14 Yak'usda musi dusni whe nohni nohtoh 'aw 'ilhoghun hoonts'i too be lhe'usdleh whe' hoont'oh. Crispus 'ink'ez Gaius 'enne za too be' busdla, 15 doo ka whulohne 'uhudooni', sich'oh soozi' gha dune too be' ís'en hudooni' tilah.

16 'Ink'ez Stephanas ooyoh dilhts'ine, 'enne cha too be' busdla.

'Uyoonne cha tilah too be' 'usdla 'et 'aw whunalhuzuzni.

17 'Aw dune too be' oos'en huba iloh whe Gri whuz de sutilh'a'. Khuni unzoo-i be bubulh yatisduk huba 'usinla. 'Aw dune khuni whunih be iloh njan nohbulh yasduk, doo ka la Gri ootulalhgus 'ants'i 'unt'oh oole'.

Yak'usda ye ulhtus-i 'ink'ez ye whunih-i, Gri 'en 'unt'oh

18 Mbene la ninta' nisdilne ndi khuni tulalhgus ghun 'enne whusni khuni za buba yinli. 'Et hoonts'i wheni 'i be uzdutjihne ts'oole' huba' hoont'oh, ndi khuni 'i Yak'usda ye ulhtus-i neba 'unt'oh.

19 'Et whuz un'a Yak'usda ooghuni 'uk'eguz,

“Whunih na'dudil'ine, 'enne hiye whunih-i musai tiselh, 'ink'ez mbe la ts'iyantsuk t'eeoninzunne, 'enne hiye t'eeoninzun-i gak tiselh.”

20 Nts'e 'uhoont'oh whunihne hoonli? 'Ink'ez nts'e 'uhoont'oh Moses be 'udustl'us 'uk'u nunáguzne hoonih? 'Ink'ez nts'e 'uhoont'oh 'uk'enus whunih na'dunudzunne hoonli? 'Et 'alha 'uhoont'oh ndai la ndi yun k'ut whut'enne ye whunih-i, 'i Yak'usda ts'iyawh be ts'uwhusnih yulhtsi? A, 'alha 'uhoont'oh.

21 'Et huwa Yak'usda whunih whe 'unt'oh 'et huwa whunenulhtun, ndi yun k'ut whut'enne, ndai la hiye whunih-i, 'i be 'enne 'aw Yak'usda t'ehinuzun. 'Et k'us ndi khuni unzoo-i ooba 'alha' lhe'hoot'ohne,

'enne buba whusni k'un'a be yats'ulhduk le' hoont'oh, 'et hoonts'i 'i be Yak'usda hoont'i' whe mbene ooba 'alha 'uhoont'ohne, 'enne hubulhyih.

22 'Et Lizwifne huwa 'it'en-un za hukonuta 'ink'ez ndunne Greekne, 'enne hiye whunih-i za ha' hoozilhts'ai.

23 'Et hoonts'i wheni Gri tulalhgus k'ut dazsai-un, 'et za howu yats'ulhduk. Lizwifne 'ankw'us buba dzoh suli', 'ink'ez ndunne Greekne, 'enne ndi khuni whusni buba yuzdli'.

24 'Et hoonts'i mbene hudutijih ha buka' dani' Lizwifne 'ink'ez Greekne, Gri 'en Yak'usda ye ulhtus-i buba unli, 'ink'ez ye whunih-i cha buba unli.

25 Yak'usda ye whusni-i, 'i dune ye whunih-i, 'i anus 'ultus, 'ink'ez ndai la Yak'usda ye tetsun-i, 'i dune ye ulhtus-i, 'i anus 'ultus 'et huwa.

NeMoodihti 'aw 'en za ncha ts'óolh'e' huba' hoont'oh

26 Sulhutsinke nohni 'oh da' dutihjih ha nohka' dani' inle', 'et dant'ohne 'ahli t'oonuhzun. Yun k'ut whut'enne whuz un'a 'uninzunne ts'iyawh, 'aw lhane iloh nohtoh duba whunihne unli, 'ink'ez 'aw lhane iloh nohtoh dune be hoolhtus unline, 'ink'ez 'aw lhane iloh nohtoh dune nchane unli.

27 'Et hoonts'i Yak'usda hukwa' ninzun, ndi yun k'ut ndai la whusni-i, 'i be ndunne duba nawhutnihne, 'enne yooya ubutilhtselh. 'Ink'ez ndi yun k'ut ndai la huye tetsun, 'i be duba naltusne, 'enne yooya ubutilhtselh.

28 'Et tel'en whe whuzdli, 'ink'ez mbe la yuch'a yo nenilya, 'enne Yak'usda 'utahabanla. 'Ink'ez doo cha ndai la 'ants'i unli hoonts'i, 'i cha 'utahayanla, 'i be ndai la yun k'ut 'unt'oh unli-i, 'i be gak yutilhtselh. 'Et whuz un'a Yak'usda hukwa' ninzun.

29 'Et whe 'aw 'ilhoghun hoonts'i Yak'usda nalh ncha na'dudol'e' ait'oh.

30 'Et huwa Yak'usda gha Gri Sizi 'en ooch'e'ne 'ahli. 'En 'unt'oh Yak'usda gha be ts'uwhunih-i neba yulhtsi, 'ink'ez be ts'ih'un un'a 'uhoont'oh-i cha neba yulhtsi, 'ink'ez 'en gha 'udun neneninla, 'ink'ez naneoket cha 'uja.

31 'Et 'uk'e yanguz whe ndutni,

“Mbe la ncha na'dudotal'e' hukwa 'ut'en, 'et 'aw 'uhot'e' ait'oh.

NeMoodihti 'aw 'en za uzdólhti' huba' hoont'oh.”

Sizi Gri tulalhgus k'ut neba dazsai-un, 'et huwun za nohbulh yatisduk

2¹ Sulhutsinke ndet la nohts'o whusasya-un whe Yak'usda ghun nohbulh yasduk, 'aw 'ududiti' khuni 'i be 'ink'ez 'aw ndi yun k'ut huye whunih-i be cha nohbulh yalhusdih.

² 'Et huwa seni lhadusdla 'udechoo nohtanusya whe 'aw 'udun seni toh whudo'a' hukwa lhe'nuszun. Sizi Gri ghun 'ink'ez tulalhgus k'ut neba dazsai-un, 'et za seni toh whudo'a' hukwa' nuszun inle'.

³ Nohtanusya da', 'et whenuzjut 'ink'ez syust'e dutlut whe 'ink'ez tesun whe

⁴ sghuni be nohbulh yasduk, 'aw ndi yun k'ut dune ye whunih-i khuni ulhtus-i, 'i be nohbulh yalhusdih. 'Et k'us t'eeonahzun sghuni Ndoni ts'e hadilts'ut 'ink'ez dilhtus suli'.

⁵ 'Et whe Yak'usda ye ulhtus-i, 'aw dune ye whunih-i, 'i be iloh nohba 'alha' hote'.

Yak'usda ye whunih-i, 'i be yats'ulhduk

⁶ 'Et hoonts'i mbene la dune suli'ne, 'enne khuni whunih-i be bubulh yats'ulhduk. 'Et hoonts'i ndai la yun k'ut be whutnih-i k'us ndi yun k'ut whumoodihne, 'enne hiye whunih-i, 'aw 'i be iloh bubulh yats'ulhduk. N dunne 'ants'i gaih gak hutileh.

⁷ 'Et k'us Yak'usda ye whunih-i, 'i be yats'ulhduk. Ndi neghuni buba whe' hoont'oh hooyoh-un 'ink'ez nunut'i' bulh 'unt'oh. Yak'usda ndi yun itilelh whutso 'et whuz un'a lhaoodinla. 'I neba diziti' whe 'unt'oh.

⁸ Ndi khuni neba whe 'unt'oh hooyoh, 'i ndi yun whumoodihne 'aw 'ilhoghun daja ni t'eininzunne hooloh. 'Et ndi khuni neba whe 'unt'oh hooyoh t'ehininzun de, 'et de neMoodihti whudiziti'-un, 'en 'aw da' tulalhgus k'elhúhiyilhtel oole'.

⁹ 'Et hoonts'i ndiz un'a Yak'usda neba lhaoodinla. Nts'en'a la 'uk'e hooguz-un, 'et huwa 'uhooja whe ndutni,

“Mbene la Yak'usda k'entsi'ne,

ndet whe Yak'usda buba lhaoodinla, 'i ts'iyawh duna be

lhuhuhoos'en, 'ink'ez dudzeh whe 'aw lhuhodíts'il, whuz buba hooncha k'et 'aw howu nuni hunoozut ait'oh.”

¹⁰ 'Et hoonts'i Yak'usda ooyughi 'i be whunenilhtan. 'Et Yak'usda ghun Ndoni neba nahoole-un ts'iyawh whunenulhtun, ndai la yoo yoh 'unt'oh-i, 'i hoonts'i 'i yunenulhtun.

¹¹ 'Et nohtoh nts'en'a la dune dahint'oh 'aw dune ts'ih'un t'ebuninzunne hooloh. Ooyughi ooyudin'ai-un 'i gha za t'eeonínzun. 'Et whuz un'a Yak'usda dant'oh la 'aw t'e ininzun-un hooloh, Ndoni 'en za t'einínzun.

¹² 'Aw ndi yun k'ut ne'whut'en-un huwa iloh Yak'usda ghun t'ets'oninzun, Yak'usda ooyughi negha din'ai. 'Et Yak'usda 'ants'i negha íyanlih-i, 'i ts'iyawh t'ets'unoozeh ha.

¹³ Di ooghu yats'ulhduk-i, 'aw dune ye whunih-i iloh 'unt'oh whe whuneodulh'eh. Ndoni 'en gha whuts'odul'eh. 'I za ghu yats'ulhduk.

'Et whuz un'a nts'en'a la be 'alha' nudzun-i Ndoni ts'u ha dults'it-i 'ink'ez nts'en'a la Ndoni ye yalhduk-i, 'i ts'iyawh lhzih neztilelh.

'Et whuz un'a Ndoni 'en whuneodulh'eh.

14 'Et hoonts'i mbe la Ndoni lhit'ih-un, ndai la Yak'usda ooyughi oots'u ha dults'it-i, 'i 'aw lheyulhchoot, whusni be hoonli k'un'a ooba' yint'oh 'et huwa. Soo Ndoni 'en gha za t'ehontizeh, 'et huwa Ndoni daja ni 'aw t'oonoozeh ait'oh.

15 'Ink'ez Ndoni yuk'une' 'ut'en unli-un, 'en ts'iyawh t'ooninzun.

'Aw 'uyoonne dune yuba nahoooyehne hooloh.

16 'Et whuz un'a 'uk'eguz whe ndutni,

“Mbe t'ooninzun neMoodihti daja ninzun,

k'us mbe whuyodalh'e' whe hoonli t'ewhuntizeh?”

'Et hoonts'i wheni Gri beni neghu diz'ai, 'et huwa wheni t'ets'oninzun.

Ndoni ook'u nulhe'zaht'enne 'ahli

3 1 'Ink'ez sulhutsinke nohni Ndoni k'une' 'ut'enne k'un'a, 'et 'aw whuz un'a nohbulh yaosduk ait'oh. 'Et hoonts'i nohyust'e lubeshi oots'u nint'ine k'un'a, 'et whuz un'a nohbulh yasduk. Gri ooch'e'ne 'ahli 'et hoonts'i 'ants'i 'awhuz chalhts'ul 'ahli hukw'un'a 'aht'oh.

'Et whuz un'a nohbulh yaosduk huba' hoont'oh.

2 Lilet nohgha sdzoh. 'Ink'ez 'aw duts'un-i iloh nohghas'aih, 'aw tih'ulh huba soo lhe'ulhcho 'et huwa. 'Ink'ez 'awhuz tih'ulh huba soo lhe'aht'oh.

3 'Awhuz nohyust'e lubeshi ts'u nint'i. Nohni ts'iyawh eh t'oonuhzun? Nohtoh 'oonih-i, 'i hoonih, 'ink'ez lhedádulh, 'ink'ez lhendowh nenahdli hukw'un'a 'ahja. 'Et whuz un'a ndaht'en de, 'et 'alha' 'awhuz nohyust'e lubeshi ts'u nint'i whe 'aht'oh. Ndi yun k'ut whut'enne k'un'a ne'áht'en.

4 'Ilhoghun 'utni, “Si Paul ooch'e' 'ust'oh,” 'ink'ez 'uyoon cha 'et dutni, “Apollos ooch'e' usdli.” 'Et whuz un'a ndudahni de, 'et 'alha' 'awhuz nohyust'e lubeshi ts'u nint'i?

Yak'usda 'en gha za ts'untiyeh. Soo cho khahdli, ndet dzin whusahoolts'ut de, 'et ts'iyawh 'ilho 'ut'en kwun be t'entidzeh

5 'Et huwa sudutahnelh hukwa' nuszun, Paul mbe unli, k'us Apollos 'en cha mbe 'unt'oh? 'Ants'i Yak'usda ba ne'ut'enne za 'uhint'oh. 'Enne bugha nohni nohba 'alha 'uhoont'ohne sahli!. Nts'en'a la neMoodihti Yak'usda ba ne'ut'enne 'ilhone whe bugha oonin'ai.

6 'A' nusdle, Apollos too be nainulhtsul, Yak'usda ha inulhyeh.

7 'Et 'inka mbe la 'a' nanla-un, k'us mbe la too be nainulhtsul-un, 'enne 'ants'i 'uhint'oh. Yak'usda 'en gha za ha ntiyeh.

8 'Et 'awet 'a' nanla-un 'ink'ez too be nainilhtsul-un, 'enne 'ilhoh za 'uhint'oh. 'Ink'ez nts'en'a la 'ilhoh whe dich'oh 'uhit'en hukw'un'a, 'et whuz un'a buba 'uk'elha whutaleh.

9 'Et wheni Yak'usda bulh 'uts'ut'en 'ink'ez 'en ba lhulhut'enne tsinli. 'Ink'ez nohni Yak'usda oohaniyeh k'et 'ahli 'ink'ez Yak'usda ooyoh cha 'ahli.

10 Yak'usda ye unzoo-i, nts'en'a la sgha inin'ai, 'et 'i gha si, yoh 'uwhulh'en-un be whunih-i k'un'a, ndi yoh ook'oh whuz'ai-i, 'i lhadiusdla. 'Ink'ez ndo un'a 'uwhutilh'elhne huwolhle' nts'en'a la yoh 'uwhulh'en hukw'un'a.

11 'Aw dune, 'udun yoh ook'e hoolts'uk-i ooleh ait'oh. 'Ilho 'uda' 'uja, 'ink'ez ndi yoh ook'oh whuz'ai-i, 'i Sizi Gri, 'en 'unt'oh.

12 'Et ndi yoh ook'oh whuz'ai-i mbe la ndo un'a 'uwhutilh'elh whe gold, silver, tse dizti'-i, k'us duchun, t'l'o, t'l'o zukw, 'et 'i be hoolya de,

13 'et ndet dzin whusahoolts'ut de, 'et ts'iyawh 'ilho 'ut'en kwun be t'entidzeh. Ndi be 'uhoolya-i kwun be t'enidzin hukw'un'a.

14 Ndi be' hoolya-i kwun be lhdik'il de, 'et de 'enne za huba 'uk'elha whutaleh.

15 Yoh hoolya-i whudank'un de, 'et de 'en ts'iyawh ninta hotalelh. 'Et hoonts'i yoh 'uhoonlane kwun toh ha nabanla hukw'un'a 'ubutilhyih.

16 'Aw t'oonuzuhzun nohni Yak'usda oolugliz whucho 'ahli 'ink'ez Ndoni nohyudinda?

17 Mbe la Yak'usda ooyoh ninta' whunih'en-un, 'en cha Yak'usda ninta' yutalh'elh, Yak'usda oolugliz whucho lubeshi huwu hooloh 'et huwa. 'Ink'ez nohni ndi lugliz whucho 'ahli.

Ndi yun k'ut ye whunih-i, 'i Yak'usda ba whusni 'unt'oh

18 Khun nyunch'oh na'dunont'ah junih. 'Et nohtoh 'ilhohgun ndi yun k'ut ye whunih-i be dune whunih na'dunudzun de, 'et de dich'oh ndi yun k'ut whusni hininzun-i, whuz un'a na'dudooltselh huba' hoont'oh. 'Et whe ts'ih'un un'a whunih-un dune utileh.

19 Ndi yun k'ut ye whunih-i, 'i Yak'usda ba whusni k'un'a 'unt'oh. 'Et whuz un'a 'uk'e hóoguz, “Nyoonne whunihne dich'oh huye duzoh-i, 'i be Yak'usda ubilhgooh.”

20 Doo cha za 'uk'e íguz whe ndutni, “Nyoonne whunihne nuni hunuzut-un, neMoodihti t'ooninzun 'i 'ants'i gaih unli.”

21 Ts'iyawh nohch'e! 'unt'oh. 'Et huwa 'aw 'ilhohgun dune 'on nus unzoo 'uzdooni' ait'oh.

22 Paul, k'us Apollos, k'us Cephas, k'us ndi yun k'ut, k'us be ts'ukhuna-i, k'us be yats'adlah-i, k'us 'andit ndai ts'ut'i-i, k'us ndet

whusaotilts'ulh-un, 'i ts'iyawh nohch'e' 'unt'oh. 'Et huwa 'aw 'ilhoghun dune 'on nus unzoo 'uzdooni' ait'oh.

²³ 'Ink'ez nohni Gri ooch'e'ne 'ahli, 'ink'ez Gri, Yak'usda ooch'e' unli.

**Yak'usda ghun buba whe' hoont'oh hooyoh-un,
'et whunohts'unoolhtun ha netl'a hon'ai**

4 ¹ 'Awet dune 'et ndiz un'a neghu nuni noozut, 'ants'i Gri la' 'ut'enne 'uts'int'oh, 'ink'ez Yak'usda ghun buba whe' hoont'oh hooyoh-un, 'et whunohts'unoolhtun ha netl'a hon'ai.

² 'Aw 'et za iloh, mbe la yutl'a hon'ai-un, 'et ndun dune hit'aninootan huba' hoont'oh.

³ 'Et nohni sba nahazahya de k'us 'uyoonne cha but nenusya, 'ink'ez sba nahuhizya de, 'et hoonts'i ts'iyawh 'ants'i sba' hoont'oh. 'Aw sich'oh hoonts'i duba nahoosdeh ait'oh.

⁴ 'Et seni toh diz'ai-i 'aw lhditsun 'et hoonts'i 'aw 'et whe iloh ts'ih'un dune usdli. 'Et neMoodihti 'en sba nahuyeh-un 'unt'oh.

⁵ 'Et huwa ndet dzin whusaotilts'ulh whuts'un, 'aw hoonliyaz buba nahoohyeh-un hooloh. NeMoodihti whusatiyalh whuts'un huba sulh'i whe tsalhgus yo ts'e nunu'i-i, 'i ts'iyawh ts'et ha naftilelh. 'Ink'ez dune budzi yo ts'e 'uhuninzun-un, ts'iyawh ts'iyanne bunalhts'et ha óotilelh. 'Et Yak'usda 'ilhone hinli whe hoonzoo whe bubulh whudutalhti'.

'Ilhoghun dúlhti', k'us 'ilhoghun nohba 'ants'i oole' junih

⁶ Sulhutsinke wheni si 'ink'ez Apollos bulh ndai la oogha' ts'ut'en-i k'un'a nohni nohba 'unt'oh. 'Et whe wheni negha 'on nus hodoolh'eh. Ndi 'uk'eguz-i 'on 'un khuni ootaná'doh'alh junih. 'Et whe 'ilhoghun dúlhti', k'us 'ilhoghun nohba 'ants'i oole' junih.

⁷ Mbe 'unohinla 'uyoon dulhulht'oh nohulhtsi? Gak! Di 'int'i ndai la nghá lhikulh-i? Gak! 'Et hoonli ngha ninkat de, 'et di ha howindloh whe 'aw hoonli sgha lhikulh dutanelh?

⁸ 'Awet lhai aht'i. 'Uda' hoonzoo' 'aht'oh. Wheni neyit hoonts'i lerwene k'un'a 'aht'oh. 'Et 'alha' uncha 'et whuz un'a 'aht'oh. 'Et whe la wheni cha nohbulh lerwene ts'oole'.

⁹ 'Et ndunuszun wheni whel'a'ne hukw'e'i' 'uts'ultus 'et whuz un'a Yak'usda 'uneinla. 'Ants'i ts'iyanne nalh daztitsah hukw'un'a ne'inla. Ts'iyanne ndi yun k'ut nehunilh'en 'uneinla hukw'un'a whe nehunilh'en, lizasne 'ink'ez dunene cha 'enne ts'iyawh nehunoolh'en ha.

¹⁰ Wheni Gri ba whusnine tsinli, 'et nohni Gri bulh whunihne 'ahli. Wheni tets'utsun 'ink'ez nohni ulhtus. Nohni dune nchane 'ahli, 'et wheni 'aw lhdíti'ne tsinli.

11 'Andit dzin whuts'un neye 'ults'ilh 'ink'ez t'a'ts'óosda.

Nenaih lhe'izoo' 'ink'ez 'ants'i 'oh nuts'iya yoh cha lhts'uhoot'ih, 'ink'ez dunene ne-ehuzula.

12 Whenich'oh nela be 'uts'ut'en. Hoontsi'-i khuni be neghu yahalhduk 'et hoontsi' wheni khuni unzoo-i be bubulh yáts'ulhduk. Dzoh nunehulhdzut 'et hoontsi' soo whulh ts'uzyin.

13 Nech'az yahalhduk 'et hoontsi' wheni k'eke be bubulh yats'ulhduk. Ndi yun k'ut whuzukw le' ts'uja. 'Andit whuts'un ndi yun k'ut 'utsi'-iyaz k'un'a 'uts'ínt'oh.

Suzkeh k'un'a nohk'esi', 'et huwa khuni ulhtus-i be nohbulh yasduk

14 Ndi 'uk'u nusuguz-i 'aw be yooya nohtiselh huba iloh 'usdla. Suzkeh k'un'a nohk'esi', 'et huwa khuni ulhtus-i be nohba dusni whe' dusni.

15 Soo 'uk'enus dune lhane whe Gri ghun whunohodulh'ehne hoonli de, 'et hoontsi' 'aw lhane iloh la nohbáke k'un'a lhunohonílh'en. Gri Sizi 'en ooghuni unzoo-i, 'i be si sgha be ts'ukhuna-i aht'i 'et huwa nohba susdli'.

16 'Et huwa nohts'u tedusdli si sk'un'a ooht'e'.

17 'Et huwa ndun Timothy nohts'o whes'a'. 'En neMoodihti gha sye' k'us ook'esi'-un 'unt'oh. 'Ink'ez Gri ghun 'i ts'iyawh 'aw yula dootnih ait'oh. 'En si neMoodihti bulh be 'ut'en k'oh, 'et nohba whunatilnih. 'Ink'ez ndulcho whe ndet la Yak'usda ba 'ilhunaoodulhne, nts'en'a whubodus'eh si, 'i ts'iyawh nohba whunatilnih.

18 'Et nohtoh whulohne 'uhududilti', Paul 'aw whusalhtisyal huninzun 'et huwa.

19 'Et hoontsi' neMoodihti hukwa' ninzun de, 'et sih 'aho nohts'o tísyalh. 'Et nohghu nusya de, 'et de ndunne 'ududilti'ne, 'aw bughuni iloh k'us huye ulhtus-i dant'oh, 'et nahootas'alh.

20 Yak'usda nohtoh k'une' yul'en-i 'aw khuni be iloh k'us ye ulhtus-i, 'i be 'unt'oh 'et huwa.

21 'Et ndet hukwa' nahzun whe nohts'u tisyalh? Tutsus tilah k'us be nék'ets'insi'-i 'ink'ez nalhtsulyaz ne'nohtis'en tilah whe nohts'u tisyalh?

'Ilhunaoodulhne butoh lubeshi ninta' bulh'ih

5 ¹ 'Et ts'iyanne whulh 'uhudits'o, nohtoh dune ts'eke bulh lubeshi 'uhulh'en. 'Et nduhut'en-un, hukwaya hoonli k'et 'onghohne 'udun yun k'ut whut'enne 'aw howu yahutooldih ait'oh. Ts'iyanne whulh 'udits'o dune dubá oo'at 'en yuchan t'esti.

2 'Ink'ez nohni 'ududúlhti' 'et hoontsi' soo cho huwu ni oohle' huba' hoont'oh, 'et mbe la ndut'en, 'en nohtahanaóolh'a' huba' hoont'oh.

³ Syust'e be nohtoh lhe'ust'oh 'et hoontsi sich'oh syughi be nohtoh 'ust'oh 'ink'ez 'ants'i nohzih susda le 'ust'oh. 'Et huwa si ndun mbe la lubeshi 'ulh'en-un, 'en 'uda' ooba nahisda.

⁴ 'Et huwa Sizi Gri neMoodihti boozii' gha 'ilhunaoozahdil de, 'ink'ez sich'oh syughi cha, 'ink'ez Sizi Gri ye ulhtus-i, 'i be,

⁵ 'et 'ilhunaoodulh te, 'et ndun nduja-un, 'en Satan oot'l'a itilhtelh ooyust'e ninta' yutalh'elh 'et wheni. 'Et la Sizi Gri neMoodihti oodzin de, 'et de ndun ooyughi yutilhyih whe' hoont'oh.

⁶ Huwahdloh-un 'aw lhe'hoozoo!. 'Aw t'eeonuzuhzun eh 'ants'i lhes ilhjut, 'i nilhtlus de, lhe'tinelh untildoh.^b

⁷ 'Et huwa ndi lhes ilhjut-i ts'iyawh 'untulhdil. 'I ooyit 'et whe la nohni 'andit lhes lhuntildoh-i k'un'a ooht'e!. Nohni 'andit lhes lhuntildoh-i k'un'a 'aht'oh 'et huwa. Gri, 'en Yak'usda be 'usbai neba unli, 'et wheni neba hizilhghi 'et huwa.

⁸ 'Et huwa ts'onólhni whe 'alhgoh na'ts'oot'alh le' ts'oot'en, 'aw lhes ilhjut-i bulh iloh. Ndi lhes ilhjut-i, 'i hoontsi'-un 'ink'ez lubeshi 'uts'ulh'en-un 'i k'un'a 'unt'oh. 'Et hoontsi' ndi 'andit lhes lhuntildoh-i, 'i 'unt'oh be ts'ih'un 'uhoont'oh 'ink'ez khuni 'alha' 'unt'oh-i k'un'a 'unt'oh.

**Mbene la nebulh 'unt'ohne,
'enne za buba nats'oohooyeh huba' hoont'oh**

⁹ 'Et 'uda' 'udustlus be nohdasni' mbe la dune ts'eke bulh lubeshi 'uhulh'en 'enne khun 'ilhiz oole' buch'oh ooht'e!.

¹⁰ 'Et hoontsi' mbene la ooba 'alha' lhe'hoot'ohne 'aw 'enne iloh buch'oh ooht'e' whe dune ts'eke bulh lubeshi 'ulh'enne, k'us 'uyoonne ch'e' ha' ninzunne, k'us 'undunut'ihne, k'us 'uk'eltsi ooba 'alha' 'unt'ohne cha, 'aw 'enne iloh buch'oh ooht'e' iloh whe nohdúsní. 'Et whuz un'a ndaht'en de, 'ants'i ndi yun ooch'a tihyalh hukw'un'a 'utiht'elh le' hoont'oh, ts'iyanne ndi yun k'ut 'et nduhút'en 'et huwa.

¹¹ 'Et 'awet nohts'o k'e 'isguz mbe la Sizi Gri gha neulhutsinke buts'útnine, 'ink'ez dune ts'eke bulh lubeshi 'ulh'en-un, k'us 'uyoonne ch'e' ha' ninzun-un cha, k'us 'uk'eltsi ooba 'alha' 'unt'ohne, k'us 'uyoonne dzoh ne'duni'-un cha, k'us tanutnai-un cha, k'us 'undunut'ih-un cha, 'et mbe la Sizi Gri gha neulhutsinke buts'útnine ndunt'ohne dune, 'enne 'et nduhút'en de, 'aw 'en ubulh lhe'zooht'en, 'aw bubulh 'utih'ulh-un 'et hoontsi' 'aw 'uhot'e' ait'oh.

---

^b 5:6 Whuz un'a ndun dune oolubeshi butá dutádoh ni whe 'utni.

¹² 'Ink'ez mbene la nebulh lhe'it'ohne, 'enne si sba lhe'hoot'oh buba nahutisye huba. 'Et nebulh 'unt'ohne, 'enne za buba nats'otiyeh huba' hoont'oh.

¹³ 'Et ndunne mbene la nebulh lhé'it'ohne, 'enne Yak'usda buba nahutiyeh. 'Et hoontsi neulhutsin tank'us ne'út'en-un, 'en nohnich'oh nohtahanaóolh'alh.

**Khun te Yak'usda ba nohulhutsin unli-un,
'en ndi yun k'ut nahiyilh-un but neóolhtelh junih**

6 ¹ 'Et mbe nohtoh ooba 'alha 'uhoont'oh-un, 'uyoon bulh dulhyoh 'uhutni de, 'et nts'en'a 'uwhutat'elh whe ooba 'alha' lhe'hoot'ohne but nebutalhtelh buba nahodeh ha? 'Aw nduhóot'en huba lhe'hóot'oh! 'Ink'ez nts'en'a 'uwhutat'elh whe Yak'usda ooch'e'ne 'aw bubut neyolhtelh ait'oh?

² 'Aw t'eeonuzáhzun yak'usda ooch'e'ne ndi yun k'ut ooba 'alha' lhe'hoot'ohne, 'enne buba nahutiyeh? 'Et nohni ndi yun k'ut ooba 'alha' lhe'hoot'ohne buba nahutiyeh de, 'et nts'en'a ndi hoonliyaz lhdulhyoh 'unt'oh-i nohni ba nahutiyeh huba soo lhe'aht'oh?

³ 'Aw eh t'eeonuzáhzun Lizasne, 'enne hoontsi buba nats'otiyeh? 'Et 'alha 'uhoont'oh. 'Et huwa ndi yun k'ut lhdulhyoh 'unt'oh-i ghun nats'otiyeh huba soo' ts'uldzoo' whe 'uts'int'oh?

⁴ 'Et ndi yun k'ut whe 'ut'en lhdulhyoh 'unt'oh-i ghun buba nats'otiyeh de, 'et de nohni Yak'usda ba 'ilhunaosdilne toh, mbene la nohba soo lhe'ildzoo'ne ooba 'alha 'uhoont'ohne hoontsi, 'enne za nohba nahutiyehne ubuzulhtsi.

⁵ Yooya oohle' 'inka' nohdusni. 'Aw lakw nohni nohtoh 'aw 'ilhoghun hoontsi dune whunih-un nohba nahutiyeh-un hooloh?

⁶ 'Et hoontsi lhe'ahja! 'Ilhoghun dune dulhutsin ooba nahutideh ts'e yoolhti. Ndunne nahiyilhne ooba 'alha' lhe'hoot'ohne hoontsi bubut nenilhti?

⁷ 'Ink'ez njan dune ba nahutideh ts'e yoolhti, 'et whe 'uda' nohnich'oh ch'a na'nulhde whuzdli'. Dune 'uts'un un'a ne'nohulh'en de, di ha lhoohoozulhchoot? K'us dune noh'e'huwhulhts'it de, whute 'uhoont'oh.

⁸ 'Et hoontsi ndaht'en-un, 'et whe ninta' aht'i 'ink'ez nohulhutsinke 'e'whulhts'it.

⁹ 'Aw t'eeonuzahzun Yak'usda whe lerwe unli-un, 'et mbe ts'ih'un lhe'it'ohne, 'enne 'aw bugha lhuhootas'al? Khun nohnich'oh na'dunooh't'ah junih! Mbe dune ts'eke bulh lubeshi 'ulh'enne, k'us 'uk'eltsi ooba 'alha' 'unt'ohne, k'us mbene la lhghu dilhts'ine lubeshi

ts'u nint'ine hinli, k'us dudulh dunene hoontsi' k'un'a bulh ninta' 'ut'ihne 'ink'ez ts'ekoo dudulh ts'ekoo bulh ninta' 'ut'ihne,
 10 k'us 'undunut'ihne, k'us 'uyoonne ch'e' ha' ninzunne, k'us tanutnaine cha, k'us 'uyoonne dzoh ne'duni'ne, k'us 'on nus dáhatnine cha, 'enne ts'iyawh ndunt'ohne Yak'usda lerwe unli-un, ndai la Yak'usda ooch'e' unli-i, 'i 'aw huyólhchoot ait'oh.

11 'Ink'ez nohni whulohne nohtoh 'et ndaht'en inle'. 'Et hoontsi' tunanohuzguz le' 'aht'oh. Yak'usda ba 'udun nenohninla cha, 'ink'ez ts'ih'un dune nohulhtsi. 'Et ndi ts'iyawh Sizi Gri neMoodihti boози' gha 'ink'ez neYak'usda ooyughi gha cha 'et whuz un'a 'unohínla.

Neyust'e 'ink'ez neyughi te, 'i be Yak'usda uzdólhti'

12 'Et 'aw hoonliyaz whuch'a nusjoot-un hooloh, 'et hoontsi' whulukhun sba lhe'hoozoo'. Hoonliyaz whuch'a nusjoot-un hooloh, 'et hoontsi' 'aw hoonli k'une' sool'en-i hooloh, 'ilhiz wheni 'et ndutist'elh.
 13 'Ut'alh-i nebut ba 'unt'oh 'ink'ez nebut t'alh-i ba 'unt'oh, 'et hoontsi' 'et ndi nankult'oh 'i Yak'usda 'ants'i 'unt'oh yutilhtselh. 'Et whuz un'a nduhoont'oh, neyust'e 'aw dune k'us ts'eke bulh lubeshi 'uhulh'en hukw'un'a be' ts'oot'en huba lhe'yilel. 'Et neyust'e neMoodihti ba 'ulya 'ink'ez neMoodihti neyust'e ba 'unt'oh.

14 'Et Yak'usda ye ulhtus-i, 'i be neMoodihti dunaidilhti, 'ink'ez wheni cha ye ulhtus-i, 'i be dunedutalelh.

15 'Aw eh t'oonuzáhzun nohyust'e Gri ooyust'e ooloh unli? Nts'en'a 'uwhutat'elh whe Gri ooyust'e ooloh unli-i whe 'ul'en-un ts'eke ooyust'e whuloh tiselh? 'Aw whuz un'a lhe'hoot'oh!

16 'Aw eh t'oonuzáhzun dune ts'eke 'ul'en-un ts'u nedinja 'et buyust'e 'ilho sulí' hukw'un'a 'uhint'oh? 'Et whuz un'a 'uk'e hooguz whe ndutni, "Nanki 'ilho yust'e sulí?"

17 'Et mbe Sizi Gri ts'u nedinja-un, ooyughi cha 'en bulh 'ilho sulí' whe 'unt'oh.

18 'Et huwa dune k'us ts'eke bulh lubeshi 'uhulh'en 'et whuch'a ne'ooht'en. 'Et 'uyoo lubeshi 'aw neyust'e gha lhitasnal, 'et hoontsi' mbene la dune k'us ts'eke bulh ninta' 'ant'en de, 'et de dich'oh duyust'e lubeshi be ninta' yulh'ih.

19 Nohyust'e 'i Ndoni oolugliz whucho 'unt'oh 'ink'ez nohyudinda, 'aw t'oonuzáhzun eh? 'En 'unt'oh Yak'usda nohgha inin'ai 'et huwa 'aw nohnich'oh ch'e' lhahloh.

20 Lhe'hoolcho whe 'uneinla 'et whe Yak'usda naneonket 'inka nohyust'e be 'ink'ez nohnich'oh nohyughi be cha Yak'usda ba whudolhti' ooch'e'ne sahli' 'et huwa.

Lhghu dilhts'ine huwun

- 7** ¹ 'Et 'awet ndai la sts'o k'ehguz-i, 'i ghun 'unohdutasnelh, dune ts'eke bulh ninta lhe'ust'i 'et hoonzoo.
- ² 'Et hoonts'i dune k'us ts'eke bulh lubeshi 'uhulh'en 'et whuch'a 'et huwa dune 'ilhone hinli whe didutch'oh bu'at hóle' 'ink'ez ts'ekoo cha dich'oh buki hóle' huba' hoont'oh.
- ³ 'Et dune du'at ts'ih'un un'a yuk'eootsi' yughusda huwa 'ink'ez ts'eke cha 'et duki whuz un'a za yuk'eootsi' huba' hoont'oh.
- ⁴ Ts'eke ooki hoonli-un, 'en duyust'e yumoodih lhiloh, ooki 'en za yumoodih unli. 'Ink'ez whuz un'a za dune oo'at hoonli-un, 'en duyust'e yumoodih lhiloh, oo'at 'en za yumoodih unli.
- ⁵ 'Aw lhch'oh oohke' huba lhe'hoot'oh. 'Et hoonts'i 'atsulyaz whe soo hootahni 'ink'ez tenadutihdli hukwa' nuhzun de, 'et nanulht'o soo lhgha hoonuht'i' de, 'et soo' whutat'elh. 'Et hukw'elh'az doo cha za lhk'e oohsi' 'ink'ez lhzih nenaooht'as, doo ka la 'aw nohyust'e ooghu tihle huba soo lhe'aht'oh de, 'et Satan nohootalhdzih.
- ⁶ 'Aw 'oh te ne'ooht'en ha iloh 'unohdusni. 'Ants'i 'et whuz un'a 'et doht'en hukwa' nuhzun de, 'et huwa dusni.
- ⁷ 'Et ts'iyanne dune si sk'un'a za nducha 'uhint'oh 'et whuz un'a hukwa' nuszun. 'Et hoonts'i Yak'usda ts'iyanne 'ilhoghun hinli whe ndai la huwa yu'aih-i, 'i bugha inin'ai. Ts'iyawh 'ilhoghun hinli lhendowh didowh-i, 'i bugha inin'ai.
- ⁸ 'Et mbene la soh núdilhne 'ink'ez tsandilhne cha, 'enne diz un'a 'ubudúsni, si sk'un'a za 'uhint'oh de, 'et de buba hootazoo'.
- ⁹ 'Et hoonts'i 'aw 'oohududotun ait'oh de, lhgho dólts'i'. Kwun k'un'a lhts'onint'i de, lhgho dilhts'i de, 'et 'on nus soo' hoont'oh.

Lhghu dilhts'ine 'aw lhch'a nahoodilh ait'oh

- ¹⁰ 'Et lhghuskene, 'aw si iloh dusni, neMoodihti ndi khuni yutulhuhizye' 'i 'unt'oh, 'aw ts'eke duki ch'a naooja' junih.
- ¹¹ 'Et hoonts'i duki ch'a nasja de, 'e 'aw 'uyoon ghu naooda' junih. Hukwa' huninzun de, huhoont'i' whe lhzih nenahoot'as huba' hoont'oh. 'Ink'ez dune du'at 'ún yutooneh junih.
- ¹² 'Et 'awet whulohne nohtoh, si nohdutasnelh, 'aw neMoodihti iloh 'utni. Mbe neulhutsin 'en oo'at ooba 'alha 'uhoont'oh-un lhiloh de, 'et hoonts'i duki 'ilhiz oole' hizih ooda' hukwa' ninzun de, 'et de du'at 'ún yutooneh huba lhe'hoot'oh.
- ¹³ 'Ink'ez ts'eke ooki ooba 'alha 'uhoont'oh-un lhiloh de, 'ilhiz wheni yuzih tidalh hukwa' ninzun de, 'et de duki 'ún yutooneh junih.

14 'Et ooki ooba 'alha 'uhoont'oh-un lhiloh, oo'at gha Yak'usda ba 'udun nelti whe 'unt'oh. 'Et whuz un'a oo'at ooba 'alha 'uhoont'oh-un lhiloh, 'et hoontsi' ooki 'en gha Yak'usda ba 'udun nelti whe 'unt'oh. 'Et whuz un'a ndulhúhoot'oh de, buzkehke Yak'usda ba 'ats'un un'a 'uhutit'elh whe' 'uhoont'oh. 'Et hoontsi' Yak'usda ba 'udun nelyane huzdli'.

15 'Et hoontsi' mbe la ooba 'alha 'uhoont'oh-un lhiloh whenája de, whute natooja'. 'Et whuz un'a nduhooja de, mbe la neulhutsin k'us neulhtus unline, 'aw lhts'u nóhnoolht'ine hooloh huba' hoont'oh. 'Et hoontsi' nedzi doghel-i, 'i be ndi yun k'ut uzdolts'i', 'et huba Yak'usda 'utáhanéanla.

16 'Et nohni nohgha tilah nohkike hudoojih. 'Ink'ez nohni nohgha tilah noh'atke hudoojih, 'inka' dusni.

**Dant'ohne 'ahli whe Sizi Gri ts'u nálhyane sahli',
'et whuz un'a za ooht'e'**

17 'Et nts'en'a Yak'usda ba 'ilhunaoosdilne bube' 'ut'en k'oh buba 'uwhusdla, 'et nohni cha 'et whuz un'a nohba whutat'elh. 'Et nts'o whuda' Yak'usda nohba 'utahanohanla 'ink'ez nts'en'a la ndi yun k'ut dolhtsi', 'et whuz un'a ndi yun k'ut dulhtsi'.

18 Mbe la 'uda' yuka dune unli-i k'ut huyuzt'us 'ink'ez 'ut'ahayalhti de, 'et de lhit'us hukw'un'a oot'e' junih. K'us mbe lhit'us-un unli da', 'ink'ez 'ut'ahayalhti de, 'et de yuka dune unli-i k'ut huyuzt'us hukw'un'a oot'e' junih.

19 'Et yuka dune unli-un k'ut huyuzt'us k'us lhit'us-un, 'et 'ants'i 'uhoont'oh. Yak'usda ooghuni netl'a ídan'ai ook'lune' ts'ut'en de, 'et za neba hooncha whe' hoont'oh.

20 Nts'en'a la 'ilhona hinli whe dahint'oh la whe 'utahabalhti, 'et whuz un'a 'uhoot'e' huba' hoont'oh.

21 Nyun 'ulhna inli whe 'utahanyalhtih de, 'et huwu ni 'onle' junih. 'Et hoontsi' nyumoodih nladutitnih de, 'et de ndineh.

22 'Et mbene la neMoodihti 'ut'ahayalhti-un 'ulhna unli whe 'en neMoodihti yula naditni k'un'a 'unt'oh 'et huwa. 'Et whuz un'a mbe la neMoodihti dutijih ha yuka' dani', 'ulhna lhiloh hoontsi', Sizi Gri ye 'ulhna unli.

23 Dahoolcho whe nanohonket, 'et huwa 'aw dune be 'ulhna oolhe' junih.

24 Sulhutsinke nts'en'a la daht'oh dune 'ahli whe Yak'usda 'utahanohanla, 'et whuz un'a za ooht'e' huba' hoont'oh.

Mbe la 'aw dune k'us ts'eke t'elhnusze-un, 'enne bughun yatilhduk

25 'Et mbe la 'aw dune k'us ts'eke t'elhnusze-un, 'enne bughun nohbulh yatisduk. 'Enne bughun neMoodihti 'aw khuni stl'alhdi'al

'et hoonts'i neMoodihti sgha te'ninzun whe st'a ninintan-un ooba whutisdleh 'et huwa ndiz un'a nohbulh yatisduk.

26 Ndi 'andit be dzoh nahdeh-i 'et whula gha ts'e dune nts'en'a 'uhint'oh, 'et whuz un'a za 'uhoot'e' huba' hoont'oh nuszun.

27 Ts'eke ghu sinda de, ooch'a natandalh hukwa 'ont'en junih. 'Et oola nadintni de, 'et de 'uyoon ha' nonzin junih.

28 'Et hoonts'i lhghu sahke de, 'aw lubeshi lhuholoh. 'Ink'ez ts'eke 'aw dune t'elhnusze-un ki yut'i de, 'aw ooba lubeshi lhuholoh. 'Et hoonts'i mbene la lhghu dilhts'ine, ndi yun k'ut dzoh notideh, 'ink'ez 'et whuch'a whuz un'a nohba hukwa' nuszun.

29 Sulhutsinke 'andit ts'ih'un un'a nohdutasnelh, ndet nohts'u hoolts'ulh-un 'awet nilhdukw whe 'uhoont'oh. 'Inka njan whuts'un njan duztitelh whe 'uhoont'oh. Mbe la bu'at hoonline, 'enne hoonts'i bu'at hooloh k'un'a 'uhoot'e.

30 Mbe la 'uk'e nudlehne, 'aw 'uk'elhnusdlene k'un'a 'uhint'oh. 'Et mbe la huhoont'i'ne, 'aw lhuhoont'i'ne k'un'a 'uhint'oh. 'Et mbe la hoonli oocketne, 'aw buch'e' lhiloh le' hint'oh.

31 'Ink'ez mbene la ndi yun k'ut whuch'e' huyut'i de, 'aw buch'e' lhiloh k'un'a 'uhint'oh. Ndi yun k'ut uzdilhts'i-un hukw'un'a gak whutileh 'et huwa.

32 Howu ni 'ahli-un, 'et whuch'a nohts'u hukwa' nuszun. Whunilh'en, mbe la soh nuyá-un, 'en neMoodihti be 'ut'en k'oh 'ink'ez ooba hootazoo', 'et za howu ni 'aztan.

33 'Et hoonts'i mbe la oo'at hoonli 'en ndi yun k'ut uzdilhts'i-un hukw'un'a 'ink'ez du'at ooba hootazoo' ninzun-un, 'et za howu ni 'aztan.

34 'Et mbene la ooki hoonli-un 'ink'ez 'aw dune t'enuszun-un bulh lhelhts'un un'a 'uhint'oh. Ndun 'aw dune t'enuszun-un neMoodihti 'en za ghu nuni nuzut. 'Et whe 'en duyust'e 'ink'ez dich'oh ooyughi bulh 'i cha lubeshi ooghu hooloh-un unli. 'Et mbe la ooki hoonli-un, 'en ndi yun k'ut uzdilhts'i-un hukw'un'a, 'ink'ez ooki ba hootazoo', 'et za howu nuni nuzut.

35 'On 'un nohba hootazoo'-un, 'et huwa ndi khuni unohdusni. 'Aw k'oh nónust'i iloh whe' dusni. 'Et hoonts'i ndai nohnich'oh be tihzoo'-i 'ink'ez 'aw whelhahtsaz whe nohdzi ndulcho 'i be neMoodihti oogha' dunulhya, 'et huwa ndi khuni unohdusni.

36 'Et 'aw dune t'enuszun-un ndun dune yulh ninta' tit'elh ninzun de, 'ink'ez 'awet k'é ninyai whe 'uda' teninya whe 'unt'oh, 'et de white lhghu hooke' huba' hoont'oh, 'aw lhuhoots'!

37 'Et hoonts'i mbe la dune dudzi dulcho-i be dant'oh whe dune tileh 'et t'ooninzun de, 'ink'ez 'et huwa 'aw 'at tit'elh hukwa lhe'ust'en whe

dich'oh hukwa' ninzun hukw'un'a 'unt'oh de, 'et ndiz un'a dudzi be nahizya 'et whe soo' tit'elh.

38 'Et whe la mbe la 'at tit'elh-un 'et dúja de, 'et hoonzoo whe' hoont'oh. 'Ink'ez mbe la 'at lhít'el de, 'et 'on nus hootázoo'.

39 'Et Moses be 'udustl'us ndutni, “Mbe la ooki hoonli-un, 'et ooki 'awhuz khuna de, 'et 'ilhiz oole' lhulh 'uhoot'e' huba' hoont'oh. 'Et ooki dazsai de, mbe yuka' ninzun ghu natidalh, 'et whuz un'a oot'e', hukwa' ninzun de.” 'Et hoontsi'i Yak'usda ooba 'alha' yint'oh-un, 'en za yughu nooda' huba' hoont'oh.

40 'Et hoontsi'i nts'en'a la hoont'i' whe dant'oh de, whuz un'a za oot'e'. 'Et whuz un'a nahizusya. 'Ink'ez si cha Yak'usda dich'oh ooyughi 'ust'i nuszun.

Nohulhutsinke bugha te'noohzin

8 'Et 'awet ndi 'ut'alh-i 'uk'el'tsi gha t'aíh-i 'et huwun nohbulh yátisduk. Soo t'ets'onínzun be t'oonudzun-i ts'ut'i 'ink'ez ndi be t'oonudzun-i 'et whuloh te 'uzdudfí'ti neilh'i. 'Et hoontsi'i be nek'entsi'-i, 'i be 'on nus Yak'usda ba ts'ilhtus neíl'h'i.

2 'Et mbe ts'iyantsuk duba t'enaonúdzun-un, 'en ndet t'eóonózin huba' hoont'oh-un, 'et 'aw t'eóonúszun.

3 'Et hoontsi'i mbe Yak'usda k'entsi'ne, 'en Yak'usda t'ebunínzun.

4 'Et ndi 'ut'alh-i 'uk'el'tsi gha t'aih-i 'uzti'ulh, 'i ghun nohbulh yatisduk. 'Et 'uk'el'tsi 'ants'i unli 'i t'ets'onínzun. 'Ink'ez 'uyoo Yak'usda lhiloh, 'ilhoghun za Yak'usda unli.

5 Lhane 'et nduhútni, yak'uz ts'e yak'usda huldlai. 'Ink'ez 'alha 'uhoot'oh ndunne nduhutni yak'usda huldlai 'ink'ez moodihtine cha huldlai hutni.

6 'Et nduhútni 'et hoontsi'i, wheni neba Yak'usda 'ilhoghun za unli, neBá 'en 'unt'oh. 'En za ts'iyantsuk oots'u ha yúkat whe' hoont'oh. 'En za ba ts'oot'en ha ndi yun k'ut uzdilhtsi'i. 'Ink'ez neMoodihti 'ilhoghun za unli, Sizi Gri 'en 'unt'oh. 'En gha ts'e ts'iyantsuk 'ulya, 'ink'ez wheni cha 'en gha za ts'ukhuna.

7 'Et hoontsi'i 'aw ts'iyanne ndi be t'oonudzun-i luhít'i'. 'Ink'ez 'andit whuts'un ndi 'ut'alh-i 'uk'el'tsi gha t'aih-i, 'i huya'alh whe nyoo 'uk'el'tsi ooch'e' huninzun 'ink'ez 'awhuz buba 'alha 'uhoot'oh. 'Et huwa 'et ndi huya'alh 'et whe buyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i^c tetsun-i, 'i be hintsi' hulih.

---

^c8:7 Ndi khuni, “Neyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i,” 'i hoonli ts'ih'un un'a k'us tank'us un'a 'úhoont'oh-un, 'i gha t'ets'oninzun, ts'utni whe' ts'utni.

8 'Et hoontsi'i 'ants'i 'ut'alh-i 'aw 'i be Yak'usda nalh unzoone lhts'íloh. Ts'an'al de, 'et whe 'aw 'on nus ts'inzoo' ts'oole' ait'oh. 'Et 'aw lhts'i'ulh de, 'et whe 'aw 'on nus neba hoontsi' le lhe'ts'it'oh.

9 Nohnich'oh khahdli doo ka la khuni nohtl'a idan'ai-i gha ndunne tetsunne tank'us hunoot'i.

10 Soo cho whunilh'en, nyun be t'oonudzun-i 'int'i, 'ink'ez nyulhutsin buyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i tetsun de, 'en 'uk'eltsi lugliz 'et higha hiya'aih-i 'et sinda whe nyunilh'en 'ut'alh-i 'uk'eltsi gha t'aih-i, 'i 'in'alh de, 'et 'alha' lakw 'en cha whuz nilht'i ndi t'alh-i 'uk'eltsi gha t'aih-i 'uti'ulh eh? A, 'alha' 'en cha whuz ntalht'i yuti'ulh wheni.

11 'Et 'inka nyulhutsin 'uk'eltsi ghun beni toh diz'ai-i tetsun-un unli, 'en be t'oonudzun-i 'int'í-i, 'i be ninta' whutálh'elh, Gri yuba dazsai hoontsi'i.

12 'Et nohulhutsinke nohni nohgha lubeshi 'uhulh'en de, buyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i cha undólhдах la. 'Et whuz un'a ndutiht'elh de, 'et de Gri ooch'a lubeshi itálhchulh.

13 'Et huwa ndi 'ut'alh-i huwa t'aih-i, 'i gha sulhutsin tank'us óoneh de, 'et de 'aw 'on 'at 'utsung óos'alh ait'oh, doo ka la si sgha sulhutsin tank'us óoneh.

Paul didutch'oh khuna yalduk nts'en'a la Sizi Gri ba whel'a'-un unli

9 ¹ 'Et 'alha' lakw si whel'a'-un usdli? 'Et 'alha' lakw ndai Yak'usda ba 'utis'elh-i, 'i ts'iyawh stl'a hon'ai? 'Et 'alha' lakw neMoodihti Sizi Gri 'us'en? 'Et 'alha' lakw ndi 'ut'en neMoodihti 'en ba 'us'en-i, 'i be buba 'alha' 'uhoont'ohne sahl'i?

2 'Et 'onghohne buba whel'a'-un lhusdloh de, 'et hoontsi'i 'alha' nohni nohba whel'a'-un usdli. 'Ink'ez ts'iyanne t'ehinozin si whel'a'-un 'ust'oh, 'et neMoodihti nohyudinda 'ink'ez 'et whe snutsi k'oh ts'e 'aht'oh.

3 'Et mbene la sch'az ditnine, 'enne 'et njan dubudutasnelh,

4 'et 'alha' lakw hukwa' 'uzninzun totsuk 'uzti'ulh 'ink'ez 'uztitnelh, 'et Yak'usda neba' hoonla?

5 'Ink'ez wheni cha eh neba' hoonla whe neulhtuske buts'utni hukwa' 'uzninzun de, 'enne hoontsi'i bughu ts'ooda' huba' hoont'oh? 'Et 'onghunne whel'a'ne cha, neMoodihti bulhutsinke, 'ink'ez Cephas cha, 'enne cha bu'at hoonli. 'Et 'enne buk'un'a 'uts'oot'e' ha eh 'uneinla?

6 'Et k'us si 'ink'ez Barnabas 'aw wheni za eh lhe'ts'oost'en? Nohba ts'ih'un 'uhoont'oh eh? 'Awundooh!

7 'Et mbe la salda unli whe ndai la ye ndunidzit-i dich'oh yuk'elha lhuhoohl'ih eh? K'us mbe la soo ha' nulhyeh-un, 'en ndai la

ha inulhyeh-i, 'i yuloh ti'ulh eh? K'us mbe la musdoos yughunli-un unli whe oolilet yuloh 'utnai eh?

8 'Et njan nohbulh yasduk-un dune k'un'a iloh 'unohdusni. Moses be 'udustl'us 'i k'un'a 'unohdusni.

9 'Et ndutni, “Ndet la musdoos dune tl'o mai' 'uzti'ulh wheni 'uyulh'en te, 'aw 'uti'ulh whuch'a 'enol'a' ait'oh,” ni.

10 Yak'usda musdoos dune yughu ni unli k'us wheni neba 'et ndi ts'iyawh 'utni eh? 'Et 'alha' wheni neba ndi 'uk'u neyuzguz. 'Et whe la 'et mbe la ha niyeh k'et 'et whulh ch'ul-un, 'ink'ez mbe la tl'o mai' oonuyin-un khun la whuloh butsu natookat huninzun.

11 'Ink'ez wheni nohtoh Yak'usda ooghuni nohnat 'a' uznule le' 'uja de, 'et de nohba hooncha eh whe nohtsun ndai be uzdunidzit-i whuloh be neghohle' huba' hoont'oh? A, 'alha' uhoont'oh.

12 'Et 'uyoo nohghunline, hoonli bughahle, di ha wheni negha lhe'zahloh? 'Et hoontsi' ndai la Yak'usda negha ooninla 'aw 'et whuz un'a ndulhts'it'el inle!. 'Et k'us ts'iyawh whulh ts'uzyin doo ka la khuni unzoo-i Gri ghun ninta' ts'uholh'en.

13 'Aw t'oonuzáhzun mbene Lizwifne bulugliz whucho bez ts'e 'ut'enne, 'enne ndi lugliz whucho huwa t'aih-i hiloh oo'alh huba' hoont'oh. 'Ink'ez mbene loodel nat 'ut'enne, 'enne ndi loodel k'ut huwa t'aih-i 'enne cha 'et whuz un'a za, hiloh buchat'áih?

14 'Et whuz un'a mbene khuni unzoo-i be yalhdud online, ndai la hiye ndunidzit-i, ndi khuni unzoo-i, 'i gha 'i bugha iyunkat. 'Et whuz un'a neMoodihti nets'u hukwa' dani!.

15 'Et hoontsi' ndai la Yak'usda khuni 'et netl'a ídan'ai-i, 'et 'i be 'unohdusni, 'et hoontsi' 'aw hoonli 'ants'et nohghu lhuschulh inle!. 'Ink'ez 'aw 'et whuz un'a iloh nohts'o k'elhe'usgus. Soo hoonust'i' whe njan duhoont'oh-un, 'et howu yasduk te, 'i 'ants'i hóle' hukwa lhe'nuszun. 'Et hoontsi' 'et ndudútisnelh de, 'et whutso unducha dasusai 'et de sich'oh 'on nus sba hootazoo!.

16 'Aw whe' duduzti' iloh whe ndi khuni unzoo-i be nohbulh yasduk. Ndi khuni stl'a dílts'ut-i 'ants'i 'oh whuya ist'elh-un 'etsul oosdleh ait'oh. 'Et ndi khuni unzoo-i be yalhuzusduk de, dawhultsi'-un 'et whuch'a ootasdoh!

17 Ndi 'us'en-i, sdzi ndulcho 'i be 'us'en de, 'et de sba 'uk'elha whutaleh. 'Et hoontsi' ndi 'us'en oosdleh huba' hoont'oh de 'ink'ez 'et huwa 'us'en de, 'et de 'ants'i 'ut'en stl'alts'ut-i k'un'a 'us'en hukw'un'a 'uwhutat'elh.

18 'Et di za sba 'uk'elha tileh? Ndi khuni unzoo-i Gri ghun, 'i be nohbulh yatisduk, 'aw 'uk'elha iloh be nohbulh yatisduk. Whe'l'a'-un 'ust'oh 'et huwa stl'a hóolts'ut whe ndi 'ut'en 'us'en-i ha nohni sba

'uk'elha hoolhtselh huba' hoont'oh. 'Et hoontsi 'aw ndulhust'oh.
'Et sghuni ulhchoot de, 'et 'awet sba k'elha whuzdli' whe 'uhoont'oh.

Ts'iyanne ba 'ulhna na'duzúzi, ni Paul

19 'Et 'aw 'ulhna lhusdloh 'et hoontsi ts'iyanne ba 'ulhna na'duzuzsi.
'Et whe 'on nus 'ultsukne uboosyih.

20 Lizwifne bulh 'ust'oh te, 'et Lizwif k'un'a na'duzuzsi, 'et tilah
Lizwifne 'on nus lhane uboosyih. 'Ink'ez Moses be 'udustlus yuk'une'
'ut'enne, 'enne buk'un'a 'ust'oh te, 'et tilah ndunne 'on nus lhane
uboosyih.

21 'Et mbene Moses be 'udustlus yuyit 'unt'ohne, 'enne buk'un'a 'ust'oh
na'duzuzsi. 'Et tilah mbene Moses be 'udustlus yit 'unt'ohne, 'enne
cha uboosyih. 'Et hoontsi ndet Yak'usda neba luhizye' 'et 'aw whuyit
lhe'duzusni, 'Et Gri ndet la neba 'utni-un hukw'un'a 'ust'oh 'et huwa.

22 'Ink'ez tetsunne toh 'ust'oh te, 'enne buk'un'a si cha tesun usdli,
'et whé tilah uboosyih. 'I be la whuch'a bósdeh. 'Et huwa njan 'et
ndust'en-un niz de ha oodanzut ndai la 'is'en-i 'et whe whulohne tilah
uboosyih.

23 'Inka ndi khuni unzoo-i, 'i gha 'ust'en. 'Et de la unzoo-i negha ninla,
'i 'alhgoh ts'ólhchoot.

Whuch'a' tisdoh hukwa' nuszun, ni Paul

24 'Aw t'oonuzuhzun mbe la lhghu natulwusne butoh 'ilhoghun
za whuch'a 'alhdoh. Nohni cha 'et whuz un'a whuch'a oolhdeh k'un'a
hukwa 'aht'en.

25 Mbe la soo hoolhdzihne dich'oh khadli. 'Et lhghu natilwusne
ndi whuch'a italhdoh-i 'utsi' tileh. 'Et hoontsi wheni be whuch'a
ts'otalhdoh-i 'aw 'utsi' oole' ait'oh.

26 'Et 'inka si cha whuz un'a ndo whuya uzgih. 'Antsi 'oh whunilhchoh
núzgaih iloh whe 'ust'en. 'Ink'ez ndai la be whesyaih-un, 'aw 'antsi 'oh
nuduzchus iloh whe 'ust'en.

27 Sich'oh syust'e be syaih 'et whe sk'une' tit'en. 'Et 'aw ndulhuzust'en
de, lhelhyoone khuni unzoo-i be bubulh yasduk hoontsi sich'oh sba
dzoh naóodle' la.

Netsoda'ne, 'enne bugha whuts'odul'eh

10 ¹ 'Et 'awet sulhutsinke netsoda'ne, 'enne bunats'odoolnoh hukwa
lhe'nuszun. Soo kw'us yanyus ts'e 'unt'ohne, yatoo' toh lhuhúzdil.
² 'Et netsoda'ne kw'us 'ink'ez yatoo' 'i bulh ts'iyawh Moses ts'un too be'
binla.

3 Ts'iyawh t'alh-i yak'uz hainkat-i, 'i ndunne ts'iyawh huyan'al.

4 'Ink'ez ts'iyawh ndai huyitnai' yak'uz ts'e ha huyanla 'i 'alhgoh huyitnai'. Ndi yak'uz whutse' 'i buwhusaínilts'ut, 'et huwa 'i oots'u ha yǰjul-i, 'i ts'iyawh 'alhgoh huyitnai'. 'Ink'ez ndi tse 'i Gri unli 'unt'oh.

5 'Et hoontsi' k'us lhane Yak'usda ba 'aw lhe'hízoo'. 'Et huwa dune lhuhoot'ih-un ts'e buzi ndulcho whe núdíst'ai suli'.

6 'Et ndi ts'iyawh oogha t'ets'oninzun-i hukw'un'a 'uhooja. 'Et huwa la 'aw 'enne buk'un'a lubeshi 'uztilh'elh hukwa 'uznoozin ait'oh.

7 'Ink'ez whulohne, 'enne buk'un'a 'uk'eltsi nohba 'alha' oot'e' junih. 'Et whuz un'a 'uk'une' 'úsgus whe ndutni, “Dunene hudilhts'i, na'hit'al 'ink'ez 'uhitnai' cha' huja. 'Et dodindil 'ink'ez 'uk'enus hoontsi' k'un'a nahúwhulhya.”

8 'Enne buk'un'a ts'ekoo bulh lubeshi olhchoot junih! Whulohne 'et whuz un'a lubeshi 'uhinla. 'Et huwa 'ilhudzin 23,000ne 'et 'ultsukne yaidla.

9 'Enne buk'un'a Gri ts'oolhdzih le' ts'oot'en junih. Whulohne huyóolhdzai 'et huwa tl'ughus be higan.

10 'Ink'ez 'enne buk'un'a howu tádohtni tuzai junih! Whulohne 'et whuz un'a nduhuja 'et huwa mbe la musai ulhtsih-un ndunne ts'iyawh gak hubulhtsi.

11 'Et ndi 'i ts'iyawh buba 'et ndúhooja 'i ts'iyawh ooghá t'ets'onozin ha ndóohooja, 'ink'ez neba 'uk'e yanguz whe wheni 'uneúlhni. Wheni 'uts'int'oh ndi yun k'ut uzdilhts'i-un hukw'un'a, wheni neba 'awet whula toh suli'.

12 'Et huwa mbe la soo usyin unli-un na'dunúdzun-un, 'en soo cho howole' doo ka la naoolts'it.

13 'Et ndet whe netsudule dunene ubóolhdzih, whuz un'a za nohni cha nohóolhdzai. 'Et hoontsi' Yak'usda 'aw nela dootnih ait'oh. Ndet whe netsudule nohóolhdzih, 'et dáwhultsuk ulhtus-i be whulh áhyin, 'et za Yak'usda ba soo' whutat'elh. 'Et nohóolhdzih de, 'et de Yak'usda whuch'a tilhdoh 'ink'ez nohba' whutilelh.

14 'Inka ook'esi'ne, 'uk'eltsi nohba 'alha' 'unt'oh-i, 'i ooch'a ne'ooht'en.

'Uk'eltsi ts'u teni' noolhdzin junih

15 Whunihne k'un'a nohbulh yasduk. Nohnihch'oh soo cho ts'ih'un neónah'aih daja dusni-un.

16 'Et ndi lubot 'i be musi ts'utni, 'et 'alha' Gri duzkai' bulh 'úts'int'oh nuhzún eh? A! 'Ink'ez ndi lhes lhts'e uzdanuyuz 'et 'alha' Gri ooyust'e bulh 'uts'int'oh nuhzun eh? A!

17 'Et daltsukne tsinli, 'et hoonts'i lhes 'ilho za 'uts'int'oh 'ink'ez yust'e 'ilho za unli. Ndi lhes 'ilho wheni ts'iyawh bulh 'uts'int'oh 'et huwa.

18 Israel oodune'ne k'oh ts'e t'eóonúhzun eh? Soo cho whunulh'en, mbe la loodel gha t'aih-i huyan'alne, 'enne ndi loodel bulh 'úhint'oh.

19 Daja dusni 'et t'eóonúhzun eh? Daja nuhzun? 'Uk'eltsi hoonli 'unt'oh eh? K'us 'uk'eltsi gha t'aih-i, 'i cha eh hoonli unli? 'Awundooh!

20 'Et 'udun yun k'ut whut'enne ndai la 'uk'eltsi gha huya'aih-i, 'i ntsi'ne nududehne, 'enne butsu hitulhdilh 'aw Yak'usda ts'un iloh. 'Ink'ez nohni ntsi'ne nududehne bulh 'utiht'elh nohba hukwa lhe'núszun 'et huwa.

21 NeMoodihti oolubot 'ink'ez ntsi'ne nududehne bulubot bulh 'aw lhtohts'ootnai' 'aít'oh. 'Et neMoodihti ooludab 'ink'ez ntsi'ne nududehne buludab bulh 'aw nankilt'oh ook'ut 'uts'oo'alh huba lhe'hóot'oh. 'Aw whuz un'a 'uhóneh 'aít'oh!

22 'Et neMoodihti 'óotálnih uztilhtselh eh? 'Aw 'et nduts'óot'en huba lhe'hóot'oh. 'En ba nus ts'ilhtus nahzun eh? 'Awundooh!

Yak'usda whe dulhti'-un, 'et whuz un'a dune oohle' huba' hoont'oh

23 'Et 'aw hoonliyaz whuch'a nusjoot-un hooloh, 'et hoonts'i whulukhun sba lhe'hóozoo!. Hoonliyaz whuch'a nusjoot-un hooloh, 'et hoonts'i whulukhun ndutist'elh de 'aw dune whe bula 'e'whudóneh ait'oh.

24 Wheni za neba unzoo-i, 'i ha' ts'oot'en 'aít'oh. 'Et hoonts'i 'uyoonne ba unzoo-i, 'i za ha' ts'oot'en.

25 'Et ndai la 'ilhunaoodulhne huye 'óoket-i, 'i ts'iyawh 'ah'alh. 'Ink'ez nohyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i, ooka' oodolhkut junih.

26 Ndi yun k'ut 'ink'ez ndai la hoonli-i, 'i ts'iyawh neMoodihti ooch'e' 'et huwa.

27 'Et ooba 'alha' lhe'hoot'ohne, ndet la nohghu nuhúzya 'ink'ez whuz tanyalh de, ndai nohbut néhininla-i, 'i ooh'alh 'ink'ez nohyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i hoonts'i ooka' oodolhkut junih.

28 'Et hoonts'i dune nohdutánelh, “Ndi 'uk'eltsi gha t'aih-i 'unt'oh,” 'et de 'aw lhuzooh'al. Mbe la nohdutáni-un 'ink'ez ooyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i 'et huwa 'et la 'aw lhuzooh'al. 'Et hoonts'i ndi yun k'ut 'ink'ez ndai la hoonli-i, 'i ts'iyawh neMoodihti 'en ooch'e' 'unt'oh.

29 Neyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i ooghu yasduk-un, 'aw nohni nohyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i, 'et iloh howu yasduk. Ndun ooyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i, 'i ghu yasduk whe' dusni. 'Et di ha 'uyoon ooyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i, 'i be 'aw hoonli whe whuch'a nusjoot-un, nts'en'a 'uyoonne beni tidiz'ai 'i sba nahutiyelh?

30 'Et 'ut'alh-i ha musu dusni whe us'al 'et hoonts'i sghu yahalhduk. 'Et di ha sghu yahalhduk musu dusni 'et hoonts'i?

31 'Et 'inka ndet la 'ah'alh totsuk, 'ink'ez 'ahtnai de cha, k'us nts'oh daht'en 'i cha, 'et ts'iyawh 'i be 'et Yak'usda whé dulhti'-un huba' hoont'oh.

32 'Et huwa Lizwifne 'ink'ez 'udun yun k'ut whut'enne cha, 'ink'ez Yak'usda ba 'ilhunaoodúlhne, 'enne cha, mbene hinli hoonts'i, 'et hoonli whe tank'us uboolhtselh junih.

33 Si cha whuz un'a 'et ts'iyanne ts'un ooszoo' hukwa 'ust'en. Sich'oh hootást'e' hukwa lhe'zust'en. K'us ndet la ts'iyanne ba hoonzoo 'oh tene' 'ust'en, 'et huwa 'enne tilah hudoojih.

11 ¹ Nts'en'a la Gri k'un'a 'ust'oh, 'et nohni cha si sk'un'a ooh't'e'.

Netsi k'e' uzbal-i whe tenazdudli huwun

2 'Et 'awet sulhutsinke njan ndudusni soo 'iht'en. Ts'iyantsuk whe snalnhnih. 'Et whunohodus'eh-un ts'iyawh hoohtun.

3 Njan t'ewhutihzin hukwa' nuszun, Gri 'en za dunene ts'iyawh ando 'unt'oh. Dunene, 'enne za ts'ekoo ando 'úhint'oh. 'Ink'ez Yak'usda 'en Gri ando 'unt'oh.

4 'Et mbe la dunene ootsi k'e' uzbal whe tenadudli 'ink'ez k'us nus hoo'en de, 'et de mbe la dunene ando 'unt'oh-un, 'en yooya yilh'i.

5 'Et mbe la ts'eke ootsi k'ulhe'ibal whe tenadudli 'ink'ez k'us nus hoo'en de, 'et de mbe la ts'eke ando 'unt'oh-un, 'en yooya yilh'i.

'Ants'i ootsigha' hooloh le' tit'elh 'et huwa.

6 'Et 'aw dutsi k'et tilhbal hukwa lhe'nizun de, 'et dutsi nahinoozo.

'Et hoonts'i hukwaya unli ootsigha' dune k'un'a ha nit'az k'us ha nidzo de, 'et de dutsi k'e' oolhbal huba' hoont'oh.

7 'Et 'alha' dunene, 'enne Yak'usda k'eguz-i k'un'a 'uhint'oh, 'ink'ez ye dizti'-i k'un'a 'uhint'oh. 'Et huwa dutsi k'e' oolhbal ait'oh. 'Et ts'ekoo 'enne dune ye dizti'ne 'uhint'oh.

8 Dune, 'en 'aw ts'eke ts'u ha lhizulh, 'et ts'eke 'en dune ts'u hainzut 'et huwa.

9 'Ink'ez Yak'usda dune 'aw ts'eke ba lhe'yilel, 'et ts'eke 'en dune ba 'uyinla.

10 'Et huwa Lizasne, 'enne bula toh ts'e ndet la ts'ekoo buba' hoonla-un 'i butsi k'eobal huba' hoont'oh.

11 'Ink'ez neMoodihti ooch'e'ne 'uts'int'oh. 'Et huwa dunene, 'enne ts'ekoo yit 'uhoot'e' ait'oh, 'ink'ez ts'ekoo cha 'enne dunene yit 'uhoot'e' ait'oh.

12 'Et ts'eke dune ts'u hainzut 'ink'ez dune ts'eke gha whuzdli', 'ink'ez ts'iyawh Yak'usda ts'u hainde-i, 'i 'unt'oh.

13 Nohnich'oh ts'ih'un un'a whe duba nahutihdeh. 'Et ts'ekoo tenahududli de 'aw dutsi k'ulhehilhbal de, 'et nohba ts'ih'un 'uhoont'oh eh? 'Et nohba dahoont'oh?

14 Njan ndet za whuts'odil'e' ndi yun k'ut? Soo cho whunulh'en, dune ootsigha' dinyiz de, 'et ooba hukwaya hoonli whe' hoont'oh.

15 'Et hoonts'i ts'eke ootsigha' dinyiz de, 'et whe 'en ba hoonzoo, ootsigha' dinyiz-un, 'et ooghá whunt'ai ootsi k'e' uzbal le' oot'e' ha.

16 'Et mbe la njan whudulhyoh 'udutinelh hukwa' ninzun de, 'et ndiz un'a za njan ndudusni, 'et ndiz un'a za neba' hoont'oh whe' hoont'oh. Wheni cha 'ink'ez yun k'ut dune ts'iyawh mbene la Yak'usda unidulhne 'ilhunahodulh totsuk.

NeMoodihti hulhgha na'ut'alh-un huba

17 'Et 'awet ndi be bunohodus'eh-i ulhtus whe be nohbulh yasduk. Ts'iyawh 'ilhunaoozahdil de, 'aw soo 'áht'en lhdzusni. 'Et 'uts'un un'a 'aht'en nohdusni.

18 'Udechoo khuni dusts'o-i ndet la Yak'usda ba 'ilhunaoohdulh totsuk, ndet la 'ilhunaoohdulh te, 'et hoonts'i whulohne nohtoh lhdulhyoh 'udahni, 'et whulh 'údusts'o. 'Ink'ez sba 'alha' 'utni.

19 'Et nohtoh lhelhts'un un'a didohne hinli 'et whuz un'a 'et dó tanelh. 'Et whe la mbene nohtoh Yak'usda ba unzoone, 'enne ts'iyanne t'ebuntizeh whe' hoont'oh.

20 'Et huwa ndet la 'ilhunaoozahdil whe 'et hulhgha neMoodihti na'ut'alh-un huba, 'aw 'et huba iloh whusahdil.

21 Lhe'ahja nohnich'oh 'onghohne butso hulhgha 'al'h-i ah'al. 'Et huwa whulohne buye 'ilts'ul 'ink'ez whulohne cha tahanísnai'.

22 'Aw yoh lhuwhaht'i 'utih'ulh 'ink'ez tatihtnelh whuba whe 'aht'en? K'us ndi Yak'usda ba 'ilhunaoohdulh te 'ants'i nohba hoonli eh? 'Ink'ez mbe la hoonliyaz lhit'ih-un be yooya ubutilhtselh. Daja uncha nohdosni'? Soo 'aht'en nohdusni eh? Gak! 'Aw soo 'aht'en lhdzusni.

NeMoodihti whusanatidalh whuts'un, ndi lhes ts'oo'alh 'ink'ez ndi lubot be ts'ootnai', 'et whuz un'a neba dazsai-un oonaztilnih

23 'Et neMoodihti khuni stl'a dan'ai 'ink'ez 'i nohtl'adis'ai whe ndutni, neMoodihti Sizi Gri 'ulhdzis da' ndet da' butl'a ihitilhtelh whutso, 'et lhes yilhchoot.

24 'Udechoo musi ni 'ink'ez lhts'e danyuz. 'Et ndubulhni, "Ndi lhes ulhchoot 'ink'ez 'ah'alh. Ndi syust'e 'unt'oh. 'I nohni nohba lhts'ehidanyuz. 'Et ndulh'en whe snalhnih."

25 'Ink'ez ndi lubot 'et whuz un'a za 'uja. 'Uhan'al hukw'elh'az ubudani', "Ndi lubot 'i 'andidi khuni nohba lhadúsdla-i 'unt'oh. Suzkai' gha nohba 'usdla. 'Et 'ahnai totsuk, 'et ndaht'en whe snalhnih."
 26 'Inka ndi lhes tih'ulh 'ink'ez ndi lubot tihnelh de, 'et ndutilh'elh totsuk, neMoodihti whusanatidalh whuts'un 'et za ndólh'en. 'Et 'i be neba dazsai-un whubuznoolhtun.

**Sizi neba dazsai-un oonaztilnih whutso, na'uzdunool'en,
'awhuz tilah lubeshi bulh 'uts'int'oh**

27 'Et huwa mbe la ndi lhes yuti'ulh 'ink'ez neMoodihti oolubot yutitnelh whe hiba soo lhe'hildzoo' whe huyilhchoot de, 'en neMoodihti ooyust'e 'ink'ez buzkai' bulh 'i gha lubeshi ilhchoot.
 28 'Et dune dich'oh na'dunul'en 'et hukw'elh'az ndi lhes huyoo'alh 'ink'ez ndi lubot huyootnai'.
 29 'Et mbe la yuba 'ants'i whe ndi yu'alh 'ink'ez yutnai' de, 'et Yak'usda yuba nahutiyeh, 'et dich'oh khaná whunt'ai. Dich'oh 'aw ts'ih'un un'a whe neMoodihti ooyust'e ghun t'ewhunúszun 'et huwa.
 30 'Et huwa lhane nohtoh tehutsun sulí', whulohne hunduda cha sulí', 'ink'ez lhane 'ilhiz nahunistez.^d
 31 'Et t'ena'uzdunudzun whe whenich'oh na'uzdunil'en de, 'et de neMoodihti 'aw neba nahooyeh ait'oh.
 32 'Ink'ez neMoodihti neba nahuyeh de, 'et neoolhtsas. 'Et whe 'aw ndi yun k'ut whudune'ne bubulh neba nahodeh ait'oh.
 33 'Et huwa sulhutsinke, nkede la 'utih'ulh huba 'ilhunaoohdulh te, lhba sulh'i.
 34 Mbene la ooye'ilts'ulne duyoh 'et 'uhoo'alh. 'Et whe la nkede la 'ilhunaoohdulh de, 'aw nohba nahodeh ait'oh. 'Ink'ez 'udun cha whunohodutis'eh-un ndet la nohts'óozusya de, 'et ts'iyawh ts'ih'un un'a nohba neotas'alh.

Lhelhyoo neghankat-i 'et 'ilhoghun Ndoni 'en za ts'iyawh negha yúle

12 ¹ 'Et 'awet sulhutsinke dant'oh-i Ndoni negha yú'aih, 'i ghun 'et cha t'eóónóhzin nohba hukwa' nuszun.
² T'eóónóhzun ooba 'alha 'uhoont'ohne lháhloh inle'. Ndi yun k'ut dalhtsi' hukw'un'a, 'et ndi 'uk'eltsi yalhúlhduk-i ook'oh ts'e ook'úne' 'aht'en ínle'.
³ 'Et huwa noheni taóodutalts'ulh hukwa' nuszun. 'Aw 'ilhoghun dune Yak'usda ooyughi gha Sizi Gri 'en untsi' dooni' ait'oh. 'Aw ndúzdooni'

^d 11:30 Ndi nahunistez ni-un, 'et yahadla ni whe 'utni.

'aít'oh whe' hoont'oh. 'Ink'ez Ndoni 'en gha za ts'utni Sizi Gri 'en neMoodihti ts'ilh'i.

4 'Et lhelhyoo neghankat-i 'et hoonts'i 'ilhoghun za Ndoni 'en za ts'iyawh negha yúle.

5 'Et lhat-un whe neMoodihti ooba ne'ts'ut'en 'et hoonts'i 'ilhoghun za neMoodihti 'unt'oh.

6 Lhat-un whe Yak'usda ba 'uts'oot'en huba' hoont'oh 'ink'ez Yak'usda za ts'iyawh ye 'út'en lhaídulh'ih.

7 'Et ts'iyawh 'ilho whe Ndoni be hóodiltsih le' hoont'oh whe wheni ts'iyawh neba hoonzoo 'ulh'ih.

8 'Et 'ilhoghun dune, 'en Ndoni gha khuni be whunih-i, 'i yugha nín'ai. 'Et 'uyoon dune cha whuz un'a za Ndoni 'en khuni be t'oonudzun-i yugha óonin'ai.

9 'Et 'uyoon cha Ndoni 'en be 'alha 'uhoont'oh-i yugha nínla 'ink'ez doo cha 'uyoon, 'en cha Ndoni 'en ulhtus-i whe dune soo na'ulh'en-un, 'et yugha óonin'ai.

10 'Et 'uyoon 'en ulhtus-i be huwa 'ít'en tuné' tit'en 'et yutl'a hón'ai. 'Et 'uyoon buba nus hóo'en 'et yugha óonin'ai. 'Et 'uyoon 'et nahootá'alh nts'en'a la buyughi lhelhts'un un'a 'unt'oh 'et yugha óonin'ai. 'Et cha 'uyoon lhelhts'un un'a yahatilhduk-un yutl'a hón'ai. 'Et 'uyoon doo cha lhelhts'un un'a yahalhduk-un, 'et t'ewhüntázin 'et yutl'a hón'ai.

11 'Ink'ez ndi ndunt'oh-i ts'iyawh 'ilho Ndoni za nts'en'a la hukwa' ninzun k'un'a, 'et whuz un'a buba lhk'é hónla. 'Ink'ez ndet la butaonínla 'ilho Ndoni 'en be za 'uwhut'en.

Gri ooyust'e lhai unli, 'et hoonts'i 'ilho za unli

12 Ndiz un'a njan dúhoont'oh, dune yust'e 'ilho za unli. Neyust'e lhat-un wheni 'ulya whe 'unt'oh, 'et hoonts'i 'ilho za unli. Gri 'en cha 'et whuz un'a 'unt'oh.

13 'Ink'ez 'ilho Ndoni 'en gha wheni ts'iyawh too be' ts'ulya whe 'ilho yust'e ts'uzdlí. 'Et Lizwifne tsinli, k'us 'udun yun k'ut whut'enne tsinli, k'us 'ulhnane tsinli, k'us oola naditnine tsinli, nts'oh dant'ohne tsinli hoonts'i 'ilho Ndoni 'i gha ts'iyawh ts'itnai' neyulhtsi.

14 Neyust'e 'ilho za unli 'et hoonts'i lhat-un wheni 'ulya whe 'unt'oh.

15 Nulh'en dune ke 'i 'utni, “Aw úla lhusdloh, 'et huwa yust'e ooch'e' lhe'ust'oh.” 'Et whuz un'a yalhduk de, 'et yust'e ooch'e' lhiloh eh? 'Awundooh!

16 'Ink'ez dune dzo 'i 'utni, “Aw 'una lhusdloh, 'et huwa yust'e ooch'e' lhe'ust'oh.” 'Et whuz un'a yalhduk de, 'et 'uyust'e ooch'e' lhiloh eh? 'Awundooh!

17 'Et dune yust'e ts'iyawh 'una unli de, 'et de nts'en'a suba hoonliyaz dóts'o? K'us yust'e ts'iyawh 'udzo unli de, 'et de nts'en'a suba hoonli 'oolhtsun? 'Aw 'uhót'e' ait'oh!

18 'Et 'inka Yak'usda neyust'e lhat-un wheni 'ulya yulhtsi, 'et whuz un'a hukwa' ninzun 'inka 'et 'úyinla.

19 Nts'en'a suba 'ilho za oole'? 'Et 'úja de, 'et nts'en'a suba yust'e oole'? 'Aw 'uhót'e' ait'oh!

20 'Et whe la 'uyust'e lhat-un wheni 'ulya unli 'et hoontsi 'ilho za unli.

21 'Ink'ez 'una 'ula, "Aw nka' nooszin 'aít'oh," dooní' ait'oh. 'Ink'ez cha 'utsi 'uke, "Aw nka' nooszin 'aít'oh," dooni' ait'oh.

22 'Et k'us ndi 'uyust'e whuloh tube tetsun unli 'uzninzun 'et hoontsi 'i ooyit 'aw 'uts'oot'e' 'aít'oh.

23 'Ink'ez ndi 'uyust'e whuloh ndai la 'aw lhdíti' 'uzninzun, 'i 'unt'oh 'on nus unzoo 'ink'ez sóo ne'ts'oolh'en huba' hoont'oh. 'Ink'ez ndi 'uyust'e whuloh-i ndet la 'aw dune nalhts'et huba lhe'hóozoo' 'i 'uk'enus sóo ne'ool'en huba' hoont'oh.

24 'Et 'uyust'e soo ot'en de, soo 'únt'oh. 'Et hoontsi 'i Yak'usda ts'iyawh lhkayánla. 'Et whe la ndai la 'uyust'e whuloh ootoh huyooloh-i, 'i ba 'on nus ooba idíztí' k'un'a 'uyínla.

25 'Et diz un'a yust'e 'aw lkh'e ookat 'aít'oh. 'Et hoontsi 'i ndai la yust'e whuloh ts'iyawh lhgha hudli.

26 'Et yust'e whuloh 'ilho hoontsi 'i dzoh nuzut de, ts'iyawh 'alhgoh dzoh nudeh. 'Et 'ilho yust'e ooloh hidílhiti' de, ts'iyawh 'alhgoh lhba hóont'i'.

27 'Et whuz un'a za nohni cha Gri ooyust'e 'aht'oh. 'Ilhone 'ahli whe 'i yust'e ooloh 'aht'oh.

28 'Ink'ez 'ilhunaoodulhne butoh, Yak'usda 'utahábanla whe whél'a'ne, 'enne 'udechoo nébuninla. 'Et nus hoo'enne whulh nat-un nébuninla. 'Et dune hodulh'ehne whulh tat-un nébuninla. 'Et 'on 'at-un huwa 'ít'en túne' 'ut'enne nébuninla. 'Et 'on 'at-un dune soo na'yulh'enne nébuninla. 'Et 'on 'at-un 'uyoonne la' 'ut'enne nébuninla. 'Et 'on 'at-un dune moodihne nébuninla, 'ink'ez whulohne lhelhts'un un'a yahalhduk nébuninla.

29 'Et wheni ts'iyawh eh whél'a'ne tsinli? Wheni ts'iyawh eh nus hoo'enne tsinli? 'Et wheni ts'iyawh eh dune hodulh'ehne tsinli? Wheni ts'iyawh eh huwa 'ít'en túne' 'uztit'elh?

30 'Et wheni ts'iyawh eh netl'a hóolts'ut dune soo ná'ts'ulh'en? Wheni ts'iyawh eh lhelhts'un un'a yaztilhduk? Wheni ts'iyawh eh lhelhyoo khuni t'eznuzih netl'a hóolts'ut? 'Awundooh!

31 'Et 'uk'enus 'uzoo'-i negha nt'ai-i soo cho hukwa' nuhzun, 'et hóontsi 'i 'on nus hoonzoo-un, 'et whunóhuntistun.

Be nék'ets'insi'-i, 'i 'uk'enus dizti' whe' hoont'oh

- 13** ¹ 'Et dune bughuni hiye yalhduk-i 'ink'ez lizasne hiye yalhduk-i cha, ts'iyawh be yasduk, 'et hoonts'i be nék'ets'insi' lhúst'ih de, 'et de luglos cho 'ink'ez luglosyaz 'alhgoh lhendunuts'o le' dutisnelh.
- ² 'Et dune ba nus hoos'en de, 'ink'ez buba whé' hoont'oh hooyoh-un ts'iyawh t'eóonúszun de, 'ink'ez khuni be t'eóonudzun-i 'et cha t'eeoniszin de, 'ink'ez ts'iyawh be 'alha 'uhoont'oh-i 'ust'i de whe dzulh hoonts'i 'udun netís'alh de, whuz un'a 'et hoonts'i be nék'ets'insi'-i lhúst'ih de, 'et de 'aw hoonli lhúsloh.
- ³ Ndai la ook'e dune tsinli ts'iyawh howa núsdlá de, 'ink'ez syust'e cha duták'un huba butl'a yísti, 'ink'ez be nék'ets'insi'-i ooyit 'ust'oh de, 'et de 'aw sba k'elha hole' 'aít'oh.
- ⁴ Be nék'ets'insi'-i, 'i gha hoonli talhódini. 'I gha nedzi unzoo hukw'un'a 'uts'int'oh. 'I gha 'aw howu lhe'ts'oolhni 'ink'ez 'aw dune 'uzdudil'i whe yalhts'ulhduk cha, 'ink'ez 'aw lhe'uzdunilti'.
- ⁵ Ndi be nék'ets'insi'-i, 'i gha 'aw 'uyoonne hoontsi' k'un'a bubulh úts'oot'e' aít'oh. 'Aw whenich'oh hukwa 'uzninzun te né'ts'oot'en 'aít'oh. 'I gha 'aw 'a cho ts'onólch'e 'aít'oh 'ink'ez 'aw hoontsi'-un huwun nuní uznoozut 'aít'oh.
- ⁶ 'Aw ts'ih'un un'a lhe'ít'oh de, 'aw ts'uhót'e' 'aít'oh. 'Et hoonts'i ndai la khuni 'alha' 'unt'oh-i, 'i be ts'uhóont'i'.
- ⁷ Be nék'ets'insi'-i, 'aw whe 'etsul 'uts'ooneh 'aít'oh. Ts'iyantsuk neba 'alha 'uhoont'oh. Nts'oh dáhoont'oh whe hukwa ts'e ts'úhooli, 'ink'ez 'et ts'iyantsuk whúlh ts'úzyin.
- ⁸ Be nék'ets'insi'-i 'aw oolatos hooloh. 'Et hoonts'i ndi be nus t'eeonudzun-i 'et 'etsul 'uwhutánelh. 'Et lhelhts'un un'a yaduk-un, 'et cha gak whutaleh. 'Ink'ez ndi be t'eóonudzun-i, 'i cha 'etsul 'utinelh.
- ⁹ 'Andit be t'eóonudzun-i ooloh za ts'ut'i 'ink'ez be nus t'eeonudzun-i, 'i cha ooloh za ts'ut'i 'et huwa.
- ¹⁰ 'Et hoonts'i 'oh de oolatos tileh de, nkede la whusahóolts'ut de, 'et de ndet la whuloh za unli-i, 'i ts'iyawh 'etsul 'uwhutánelh.
- ¹¹ 'Et ts'oodun usdli da', 'et ts'oodun k'un'a yasduk, ts'oodun k'un'a nuní nuszut, 'ink'ez ts'oodun k'un'a lhtahawhúsdle. 'Et dune susdli' whe ts'oodunne k'úne' zust'en-un, ts'iyawh 'udun neóonusdla.
- ¹² 'Et be ná'uzdunul'en be dzoh na'dunuz'en lé'ust'oh. 'Et 'awet whusahoolts'ut de, 'et whuzis'en-un, 'et soo ts'ih'un nts'en'a la ts'unul'en, 'et whuz un'a ts'uhoo'en sulí'. 'Et 'awet whulukhun za t'eóonúszun 'et hoonts'i ndet la whusahoolts'ut de, 'et de nts'en'a la Yak'usda t'esunínzun, 'et si cha whuz un'a za ts'iyantsuk t'ewhuntiszeh.

13 'Et ndi tawh whúdidoh-un, be 'alha 'uhoont'oh-i, be hukwa tse hóodli-i, 'ink'ez be nék'ets'insi'-i 'et ta whult'oh 'awhuz 'et njan whuzdla. 'Ink'ez 'uk'enus dízti'-i, 'i bé lhk'e ts'utsi'-i, 'i 'unt'oh.

Bé nus hoot'en-i, 'i 'uk'enus ooka' noohzin huba' hoont'oh

14 1 'Et ndi be nék'ets'insi'-i, 'i ts'unáht'i. 'Ink'ez ndai la Ndoni negha íninla-i, 'i ooka' noohzin. 'Et ndi be nus hoot'en-i, 'i 'uk'enus ooka' noohzin huba' hoont'oh.

2 'Et mbe la lhelhyoo khuni be yalhduk-un, 'en Yak'usda ts'un yálhduk, 'aw dune ts'un yalhduk iloh whe 'utni, daja ni-un 'aw dune t'ehonúszun 'et huwa. 'Ants'i buba whe' hoont'oh hooyoh-un, duyughi gha yálhduk 'et huwa.

3 'Et hoonts'i buba nus hoo'en-un, 'en dune ts'un yalhduk. 'Et 'on nus Yak'usda ba hilhtus oole', budzi yo hoolhtus lneh, 'ink'ez budzi do óot'e' ha.

4 'Et lhelhts'un un'a khuni be yalhduk-un, dich'oh 'on nus Yak'usda ba ulhtus na'dudulhtsi. 'Et hoonts'i ndun nus hoo'en-un, 'en ndunne 'ilhunaoodulhne 'on nus Yak'usda ba hilhtus hoole' 'ubulhtsi.

5 Ts'iyawh unducha lhelhts'un un'a khuni be yalhduk 'et hoonts'i nus hoo'enne oohle' 'et 'on nus nohba hukwa' nuszun. Mbe la nus hoo'en-un, 'en nohni nohba lhelhts'un un'a yalhduk-un anus ncha whe 'unt'oh. Mbe la lhelhts'un un'a khuni be yalhduk-un, ndet 'uwhúlhni 'aw t'ets'onuszun. 'Et daja ni t'ooniszin de, 'et de za ts'ih'un un'a daja ni t'ets'ontizeh. 'Et whe 'ilhunaoodulhne Yak'usda ba hilhtus hútile.

**Mbe lhelhts'un un'a khuni be yalhduk-un,
'et 'uyoo khuni ye yátilhduk-i daja ni whe 'utni t'einoozeh**

6 'Et 'awet sulhutsinke nohghu nusya de lhelhts'un un'a be yaduk-i be nohbulh yásduk de, 'et de nts'en'a suba nohba hózoo'? 'Et hoonts'i ndai la nohba whe 'útni hooyoh-i, k'us be t'eóonudzun-i, k'us bé nus hoot'en, k'us be whúnohts'odulh'eh-i, 'et whuz un'a nohbulh yasduk de, 'aw 'et de za nohba hootázoo'.

7 Ndai la nulhúkhusna-i 'ants'i ndai la oolaz dunul'ai whe be ts'ujun-i k'us 'ult'o-i, 'i bé' dists'ai 'ink'ez 'ilhoh k'un'a za dusts'o de, 'et nts'en'a suba shun t'eznoozeh?

8 'Ink'ez be ts'ujun huyejih-i 'uts'un un'a bé' dists'ai de, 'et de nts'en'a suba lhutiganne lhahádootneh eh?

9 Nohni cha 'et whuz un'a za lhelhts'un un'a yalhduk de, 'et nts'en'a suba daja dahni-un t'ets'onoozeh? 'Ants'i tazai k'uz yalhduk le' dutihnelh.

10 'Et lhat-un ndi yun k'ut lhelhts'un un'a khuni be yats'ulhduk.

'I ts'iyawh 'ilho whe hoonli 'uwhúlhni.

11 'Et huwa daja ni 'aw t'eóonuzúsun de, 'et de mbe la lhelhts'un un'a khuni be yalhduk-un, 'en lhelhdowh didowh-un sba le 'unt'oh 'ink'ez si cha lhelhdowh didowh-un ooba lé'ust'oh.

12 'Et whuz un'a nohni ndai la Ndoni negha óonin'ai-un soo cho ooka' nahzun 'ilhunaoodulhne hilhtus huboolhts'el'ha. 'Et huwa ndet la Ndoni ts'un 'uk'enus nohba hootázoo'-un, 'i soo ts'ih'un ooka' oohzin. 'Et whuz un'a ooh't'e' huba' hoont'oh.

13 'Inka mbe lhelhts'un un'a khuni be yalhduk-un, 'et 'uyoo khuni ye yátihduk-i daja ni whe 'utni t'einoozeh 'et huba soo cho tenadoodli. 'Et la daja ni-un t'ehonoozeh.

14 'Et lhelhts'un un'a khuni be tenadusdli de, 'et de sich'oh syughi 'i be tenadutisdli 'et huwa. 'Et hoonts'i sich'oh seni ba 'et 'ants'i whutále.

15 Nts'en'a 'uk'enus neba hootázoo'? Diz un'a 'on nus soo' hoont'oh, 'et sich'oh syughi cha 'ink'ez sich'oh seni be cha tenadutisdli.

'Et sich'oh syughi cha 'ink'ez sich'oh seni be shun be cha tisjun.

16 'Et nyunch'oh nyughi 'i be za khuni be yailhduk, 'et Yak'usda dílh'ti whe yailhduk de, 'et whe 'ilhoghun t'eoonuszunne butoh usda-un, ndi khuni dizti'-i be yailhduk de, nyudits'o de, 'et de nts'en'a ndo honeh dooni', daja dini-un 'aw t'eoonuszun 'et huwa.

17 'Et 'alha' nghuni dizti'-i, 'i tube únzoo. 'Et hoonts'i ndun t'elhonusze-un, 'et huwa Yak'usda ba 'aw ulhtus oole' 'aít'oh.

18 Yak'usda musi dusni ndi lhelhts'un un'a khuni be yalhduk-un si nohanus lhat-un whe lhelhts'un un'a yasduk.

19 'Et hoonts'i 'ilhunaosdilne butoh, kwulai' khuni be hoonts'i nohbulh yátisduk de, 'et lhai cho lhelhyoo khuni be nohbulh yátisduk-un, 'et whanus hoonzoo. 'Et hukwa' nuszun.

**Lhelhyoo khuni be yaduk-i, ooba 'alha' lhe'hóot'ohne,
'enne za buba whe hoodal'en 'unt'oh**

20 Sulhutsinke noheni be ts'oodunne k'un'a ooh't'e' junih noheni be. 'Et chalhts'ul dahínt'oh la 'aw hoontsi'-un t'ehonuszun, 'et whuz un'a ooh't'e'. 'Et hoonts'i dune suli' k'un'a nuní noohzut.

21 'Et Yak'usda ooghuni k'ut 'uk'u nuzguz 'et ndutni,

“Lhane lhelhyoo khuni be yalhduk,

'ink'ez dune 'ats'un keyoh whut'enne,

bughuni be Lizwifne bubulh yátisduk,

'et hoonts'i 'aw sodóts'o hukwa lhe'hunízun.”

22 'Et huwa ndi lhelhyoo khuni 'i be Lizwifne, 'enne buba whe hóodal'en. Mbene la ooba 'alha 'uhoont'ohne ba lhe'ít'oh. Ooba 'alha' lhe'hóot'ohne, 'enne za buba 'unt'oh. 'Et hoontsi dune Yak'usda buba nus hoo'en-i, 'i be ooba 'alha 'uhoont'ohne ba 'unt'oh, ooba 'alha' lhe'hóot'ohne, 'enne ba lhe'yít'oh.

23 'Et huwa Yak'usda ba 'ilhunaoodulhne, 'enne ts'iyawh 'ilhooh 'ilhunahootáduh de, 'ink'ez ts'iyawh 'ilhone whe lhelhyoo khuni be yahutilhduk de, 'et whuz un'a 'uhóoja whe whulhodulh'ene k'us ooba 'alha' lhe'hóot'ohne, 'enne nohgho mindil 'ink'ez nohzih hudilhts'i de, 'et 'aw lakw nohni whusnine 'ahli nohódutánelh eh?

24 'Et hoontsi ts'iyawh Yak'usda be nus húhoo'en de, 'ink'ez 'ilhoghun butoh whulhodulh'e-un k'us 'aw ooba 'alha' lhe'hóot'oh-un nohghu ninya 'ink'ez nohzih usda de, 'et ndunne nus hoo'enne, 'enne bugha ndet whe ninta' 'ut'ih-un unli, 'et nahootá'alh. Uboozílhts'ai huwa ts'iyanne hiba nahizya.

25 'Et whe la dudzi yo whe yuntilh'i-i, 'i ts'iyanne nalhts'et ha óotilts'ulh whe' hoont'oh. 'Et huwa nachánitno, Yak'usda ts'un teni' untilhdzilh, 'ink'ez 'alha' Yak'usda nohtoh 'únt'oh dutinelh.

Yak'usda ba 'ilhunaoodulh de, ndiz un'a dutihnelh

26 'Et sulhutsinke, 'et whula gha ts'e, nkede la 'ilhunaootáduh, 'oh de de, 'Ilhoghun 'ahli whe Ndoni nohgha whunin'ai-un, whuz un'a ooh't'en. 'Et 'ilhoghun Yak'usda ts'un uztijun-un whut'i, k'us 'ilhoghun whubodutilh'eh-un whut'i, k'us 'ilhoghun 'uyoo khuni bé nohtoh yatilhduk-un whut'i, k'us 'ilhoghun ndai la Yak'usda ts'un be hóodiltsih-un whut'i, k'us 'ilhoghun ooghuni daja dutinelh-un whut'i. 27 Mbe la 'uyoo khuni bé nohtoh yatilhduk de, yuba yatilhduk-un 'ut'i de, 'et ndudóoni'. 'Et nane k'us tane 'uyoo khuni be yatilhduk de, 'enne za 'udooni'. 'Ilhoghun hinli whe 'et 'uhudooni'.

28 'Et hoontsi yuba yatilhduk-un hooloh de, 'et de 'ilhunaoodsilne butoh t'edoosnih. Didutch'oh dudzi yo whe 'ink'ez Yak'usda ts'un yaoolhduk.

29 'Et mbe la nus hoo'enne nane k'us tane, 'enne za Yak'usda ooghuni be yahoolhduk. 'Et ndai la hiye yaílhduk-i, 'et 'onghohne, 'enne daja hutni-un, 'uyoonne buba ts'ih'un un'a 'unt'oh tilah k'us 'ats'un un'a tilah 'unt'oh.

30 'Ink'ez butoh 'ilhoghun hoonliyaz be nghun néwhults'ut, 'et howu yatilhduk de, 'et 'udechoo yatilhduk-un, 'en t'edoosnih.

31 'Et whuz un'a 'ilhoghun 'ahli whe nus hóoh'en de, 'et de si ts'iyawh 'on nus soo t'ewhunoozhaz, 'ink'ez ts'iyawh buba nus whúnulht'i whe bula ooh't'en.

32 'Ink'ez dich'oh ooyughi 'i be nus hoo'en, dich'oh za k'úne' whul'en.

33 'Et Yak'usda 'en be nádzi dizghel-i 'en oots'un ha yúkat. 'Et hoonts'i dune ye dulhyoh 'uhudutni-i, 'aw 'en oots'u ha lheyuskat. 'Et whuz un'a nts'oh tula yak'usda ooch'e'ne 'ilhunahodulh-un, 'et nedzi dizghel-i diz'ai.

34 'Et 'ilhunaoohdulh te, 'et nohts'ekoo 'enne t'ehudoosni huba' hoont'oh. 'Enne yahutilhduk huba lhe'hóot'oh, dune anyo 'uhint'oh 'et huwa. Moses be 'udustl'us k'ut 'i cha 'et whuz un'a za 'et ndutni.

35 'Et ts'ekoo hoonli hodutil'eh hukwa' huninzun de, duyoh ts'e dukike 'enne hubuhodolhkut. Yak'usda ba 'ilhunaoodúlhne butoh, ts'eke yalhduk de, nohba hukwaya hoonli whe' hoont'oh.

36 Daja nuhzun, Yak'usda ooghuni nohni eh nohts'un ha dílts'ut? K'us nohni za eh nohghudinkat?

37 'Et mbene la nus hoo'en na'dunúdzunne k'us Ndoni hoonliyaz 'enne bugha ínin'ai, 'et whuz un'a dó ninzun de, 'et ndiz un'a cha ndunóozin, ndai ghun nohts'o k'e 'isguz-i, 'i Yak'usda khuni netl'a ídan'ai-i, 'i za 'unt'oh.

38 'Et hoonts'i mbene la hoonli t'eóonínzun na'dunúdzunne, 'enne cha whute whuz un'a 'uhoot'e'.

39 'Et sulhutsinke nus hoo'enne tihle soo cho hukwa' noohzun, 'ink'ez mbene la lhelhyoo khuni be yálhdukne, 'enne cha whuch'a bunáhyoot junih.

40 Ts'iyawh hoonzoo hukw'un'a 'ink'ez ts'ih'un un'a 'uhót'e'.

Gri dunadija-un 'alha 'uhoont'oh

15 ¹ 'Et 'awet sulhutsinke ndi khuni unzoo-i be nohbulh yásduk. Soo cho t'entihzeh hukwa' nuszun. 'Uda' úlhchoot 'ink'ez 'et huwa 'i be yun k'ut dúlhts'i.

² 'Ink'ez ndi khuni be nohbulh yásduk-i, 'i soo cho oohtun de, 'et 'i be dahjih. 'Et hoonts'i nohba 'alha' lhe'hoot'oh de, 'aw ook'e dóohjih 'aít'oh.

³ 'Et 'udechoo da' nohni nohtl'a hoos'ai ndet la stl'a hóolts'ut-un, nts'en'a la Gri nelubeshi k'elha dazsai. 'Et whuz un'a Yak'usda ooghuni 'et ndutni.

⁴ 'Ink'ez 'ahuyalhti. 'Et whulh tat dzin dunadija. 'Et whuz un'a Yak'usda ooghuni 'et ndutni.

⁵ 'Ink'ez Cephas yunalhts'et hainya, 'et hukw'elh'az whunizyai 'on 'at nane, 'enne bunalhts'et hainya.

⁶ 'Et hukw'elh'az 500ne neyulhutsinke 'et ts'iyawh 'alhgoh bunalhts'et hainya. 'Et k'us lhane 'awhuz hukhuna, 'et 'onghohne nahunistez.

7 'Et James 'en cha yunalhts'et hainya, 'ink'ez whél'a'ne, 'enne ts'iyawh bunalhts'et hainya.

8 'Ink'ez 'udek'ez, si cha, 'aw 'oh whuya whudizulh whe whúzusdli iloh, 'et hoonts'i snalhts'et hainya.

9 Whel'a'ne butoh si 'uk'enus buk'e'i 'ust'oh na'dunúsdzun. 'Et Yak'usda ba 'ilhunaoodulhne, 'enne dzoh nubusdeh inle', 'et huwa 'aw whél'a'-un sodutánelh-un 'et huba soo lhe'uzdzoo'.

10 'Et hoonts'i Yak'usda ye unzoo-i, 'i gha nts'en'a dast'oh, 'et whuz un'a za 'ust'oh. 'Ink'ez Yak'usda whe sts'un únzoo-i, 'aw 'ants'i lhe'hóot'oh. 'Et whel'a'ne butoh buba nus 'ultus-i be 'ist'en. 'Aw si iloh, Yak'usda ye unzoo-i sulh 'únt'oh, 'i be 'úst'en.

11 'Et huwa si sgha k'us 'onghohne bugha, Yak'usda ooghuni be nohbulh yáts'ulhduk, 'et whuz un'a za neghuni nohba 'alha' 'unt'oh.

T'tets'oninzun Gri yaidlane toh dunadija

12 T'eóonúhzun Gri yaidlane toh danadija. 'Et wheni nelatoh ts'e whudáhts'o. 'Ink'ez di ha whulohne nohni yaidlane 'aw dunadudódilh 'aít'oh dahni?

13 Yaidlane 'aw dunahudódilh 'aít'oh de, 'et de Gri 'aw dunalhdídal.

14 'Ink'ez Gri 'aw nalhehítnal de, 'et de 'en ghun neghuni 'aw hoonli lhiloh whé 'unt'oh, 'ink'ez be nohba 'alha' 'uwhutát'elh, 'i cha 'ants'et 'uwhutát'elh.

15 'Et yaidlane dunalhodídulh de, Gri 'en cha 'aw dunalhdídal. 'Ink'ez wheni cha Yak'usda ghun whuts'it be yaztilhduk whe' hoont'oh. 'Et ts'iyanne toh be hódiltsai, wheni 'uts'utni Yak'usda 'en gha Gri nahítnah whe dunadija 'et huwa.

16 'Et yaidlane dunalhodídulh de, Gri 'en cha 'aw dunalhdídal whe' hoont'oh.

17 'Ink'ez Gri 'aw dunalhdídal de, 'et de be nohba 'alha' 'uhoont'oh-i 'aw hoonliyaz lhiloh whé 'unt'oh 'ink'ez 'awhuz nohlubeshi bulh 'áht'oh.

18 'Ink'ez mbene la Gri ooch'e'ne hinli whe yaidlane, 'enne ts'iyawh 'ilhiz wheni ninta' ninkatne hinli.

19 'Et Gri ts'un ooka tse ts'úhooli ndi yun k'ut uzdilhts'i-un huba za 'unt'oh de, 'et de ts'iyanne toh wheni 'uk'enus tel'enne tsinli.

Dats'utsah-i, 'i 'udek'ez 'uch'az dítni-i unli, 'i musai tileh

20 'Et hoonts'i 'alha' yaidlane toh Gri 'en dunadija. 'Ilhiz nanistezne toh 'en 'udechoo dunadija-un whuzdli'.

21 Dune, 'en gha dune yahadlah 'ink'ez dune, 'en gha nahahítnaih 'et huwa.

22 'Et Adam 'en gha ts'iyanne yats'adlah, 'et whuz un'a Gri, 'en za dunabudile 'ink'ez nahuhít'naih.

23 'Et hoonts'i 'ilhoghun hinli whe nts'oya buba hoozulh whe bugha óonin'ai, 'et whuz un'a 'uhutit'elh. Gri 'en 'udechoo-un sulí'. 'Et hukw'elh'az mbene la Gri ooch'e'ne hinli whe buba whusanátidalh, 'et de 'enne cha dunahudutádulh 'ink'ez nahuhítátnaih.

24 'Et whula toh sulí' de, nduwhi ts'iyawh 'uda' 'uhooja tileh. 'Et 'oh de de oolatoh whutáleh de, ts'iyanne moodihtine, ndi yun k'ut be ts'ilhtus cha, ndet la ndi yun k'ut 'ink'ez yat cha, 'i ts'iyawh 'alghoh musai yutilhtselh. 'Et hukw'elh'az ndai Sizi Gri dich'oh za yugha lerwe unli-un, 'i ts'iyawh Yak'usda tl'a ítileh. 'Et whuz un'a 'udek'ez dzin whutáleh whe' hoont'oh.

25 'Et ndet whuts'un la duYe' yuch'a ne'ut'enne, 'enne duBá duketlah nébutalelh 'ink'ez buk'e dútat'us de, 'et whuts'un 'ink'ez ts'iyaitsuk ando 'unt'oh. 'Et whe lerwe tileh huba' 'unt'oh.

26 'Ink'ez be dats'utsah-i, 'i 'udek'ez 'uch'az ditni-i unli, 'i musai tileh.

27 'Et huwa njan ndutni, “Ts'iyaitsuk dudanyo 'unt'oh yulhtsi.” 'Et hoonts'i 'oh da' 'uk'e yánguz whe ndutni, “Ts'iyaitsuk dudanyo 'unt'oh yulhtsi,” 'et hoonts'i 'aw Yak'usda duYe' Sizi Gri anyo ne'dudoltelh ait'oh ni whe 'utni.

28 'Et 'oh de de, nkede ts'iyaitsuk dudanyo 'unt'oh yutilhtselh de, 'et de si ooYe' 'en cha duBá yanyo 'unt'oh 'udutiltselh. 'En 'unt'oh ts'iyaitsuk dudanyo 'unt'oh yulhtsi-un. 'Et whe Yak'usda dich'oh ts'iyaitsuk ando tileh.

Whulohne Sizi Gri dunadija-un 'awhuz buba 'alha' lhe'hoot'oh

29 'Et yaidlane dunalhodídulh de, 'ink'ez ndunne yaidlane 'uyoonne, 'enne buba too be' buhulh'en, 'ink'ez 'et de dahútinelh? 'Et di ha ndunne yaidlane 'uyoonne, 'enne buba too be' buhulh'en? Gak 'ants'et 'uhut'en.

30 'Ink'ez di ha wheni cha dzin totsuk neba huwa oodli whe yinka ts'udilh'tsi?

31 'Ink'ez hootáht'e'-un si cha 'et whuz un'a Gri neMoodihti, Sizi, 'en gha hootást'e'. 'Ink'ez nohdusni, ndi khuni be yasduk, 'i gha dzin totsuk dásaih.

32 'Et keyoh Ephesus ts'e dune k'un'a si khuna-iti bulh lhesdulh. 'Et dahoont'oh huwa 'usja nuhzun? Nts'en'a 'uhoont'oh sba hootázoo'? 'Et yaidlane dunalhodídulh de, whute 'uts'oo'alh, tats'ootnai', bunde yats'itádlah 'et huwa.

33 Nanooh'tah junih! Ntsi'ne bubulh 'aht'en de, 'et de noh'e'ut'en k'oh hoonzoo-un ts'iyawh ninta' tit'elh.

34 Ndai la ts'ih'un 'unt'oh-i, 'i doo cha za noheni tánadiah'aih hukwa 'ulh'en. Lubeshi 'ulh'en-un 'etsul 'ahneh! Whulohne 'awhuz Yak'usda ghun ts'ih'un t'ehonúszun. Yooya oohle' ha 'unohdúsní.

Yaidlane dunahudutádulh de, dant'oh-i yust'e be whusanáhuditulh?

35 'Et whulohne nduhútni, “Nts'en'a yaidlane dunáhudutádulh? Dant'oh-i yust'e be whusanáhuditálh?”

36 Tube whuzahnih! Di la 'ananla-i, dazsai de za, 'et whuz un'a za nahitátnalh.

37 'Ink'ez di whé 'ílh'en 'aninle, 'et ndai tileh ha nányai de, 'et 'ananla-i, 'i iloh 'unt'oh 'ants'i oomai' za 'unt'oh.

38 'Et hoonts'i Yak'usda nts'en'a hukwa' ninzun, 'et whuz un'a 'uyulh'ih. 'Ink'ez ndi oomai' ts'iyawh lhelhdoh didowh 'i 'unt'oh.

39 'Ink'ez khuna-i tsung ts'iyawh 'aw lkh'un'a lhe'ít'oh. Dune tsung 'i 'uyoo 'unt'oh. Khuna-i tsung 'i cha 'uyoo 'unt'oh. 'Et lho tsung 'i cha 'uyoo 'unt'oh. 'Et dut'ai tsung 'i cha 'uyoo 'unt'oh.

40 'Et yak'uz whut'enne buyust'e hoonli 'ink'ez ndi yun k'ut whut'enne, 'enne cha buyust'e hoonli. 'Et hoonts'i yak'uz whut'enne buyust'e hiyé dizti'-i 'ink'ez yun k'ut whut'enne buyust'e hiyé dizti'-i, lhelhyoo 'unt'oh.

41 'Et sa 'i cha be yé dizti'-i hoonli. 'Ulhdzis oozá' 'i cha be yé dizti'-i hoonli. Sum 'i cha be yé dizti'-i hoonli. 'Et ndi sum ts'iyawh be yé dizti'-i, 'i lhenyoo unli.

42 'Et yaidlane dunahudidil de, 'enne cha lhelhts'un un'a 'uhint'oh. Buyust'e 'abahanla whe tilhjut whe 'unt'oh. 'Et dunahudidil de, 'aw buyust'e lhilhjut.

43 'Et buyust'e lhdíti' whe 'ahuyalhtih. 'Et hoonts'i dizti'-i whe dunádutádulh. Tetsun whe 'ahuyalhti, 'et hoonts'i ulhtus whe dunádutádulh.

44 Yinka dune yust'e unli whe 'ahuyalhti. 'Et dunahudutádulh de, 'et yak'uz huba 'uyoo buyust'e natidleh. 'Et ndi yun k'ut uzdilhts'i huba, neyust'e ts'ut'i. 'Et yak'uz huba 'uyoo neyust'e natídleh.

45 'Et whuz un'a 'uk'e hóoguz whe ndutni, “'Et 'udechoo dune Adam 'et oozul khuna sulí.” 'Et 'udek'ez-un Adam 'en gha neyughi khuna, 'et whuz un'a 'uneínla.

46 'Et hoonts'i neyust'e 'aw yak'uz huba lhe'ít'oh. Neyust'e ndi yun k'ut whuch'e' 'unt'oh. 'Et dats'uzsai hukw'elh'az yak'uz huba 'uyoo neyust'e nádlih.

47 'Et Yak'usda 'udechoo dune ndi yun k'ut whutl'us 'i dune yulhtsi. 'Et whulh nat-un dune, 'en neMoodihti, 'en yak'uz ts'e hainzut whe 'unt'oh.

48 'Et dune whutl'us be 'ulya whutl'us be 'ulyane, 'enne 'en k'un'a 'uhint'oh. 'Et whuz un'a ndun yak'uz ts'e haínzut-un, dant'oh-un unli, 'et yak'uz huba 'unt'ohne, 'enne 'en k'un'a 'uhint'oh.

49 'Et ndun whutl'us be 'ulya-un, 'et wheni cha 'en bundúts'últ'oh. 'Et whuz un'a ndun yak'uz ts'e hainzut-un, 'en dant'oh dune unli 'et whuz un'a wheni cha 'en bunduts'últ'oh 'uztileh.

Bé dats'utsah-i, 'i cha hooloh tileh

50 'Et sulhutsinke njan 'unóhdusni, Yak'usda whe lerwe unli-un, 'et yun k'ut neyust'e 'i be iloh Yak'usda ndai yut'i-i 'aw ts'ólhchoot ait'oh. Ndi yun k'ut neyust'e tilhjut-i, ndai lhtilhjut-i, 'i be iloh ts'uhootálhchulh 'et huwa.

51 'Et soo zúlhts'ai. Ba whé' hoont'oh hooyoh-i, 'i ghun nohbulh yátisduk. Whulohne 'aw 'ilhiz nalhts'untistus, 'et hoontsi' ts'iyawh lhelhts'un un'a na'uztitnelh.

52 Tube khun 'uwhutánelh, 'ants'i ts'oonults'ilh hukw'un'a 'uwhutánelh. 'Oh de de 'udek'ez be ts'újun huyejih-i be' dists'ai de, 'et whuz un'a 'uwhutánelh. 'Et yaidlane, buyust'e 'aw lhilhjut whe dunáhudutáduh, 'ink'ez wheni ts'iyawh lhelhts'un un'a na'uztitnelh.

53 'Et ilhjut-i, 'i 'aw lhílhjut natidleh. 'Ink'ez ndi bé dats'utsah-i, 'i 'aw be dalhts'utsa-i natidleh.

54 'Et nkede ilhjut-i, 'aw lhilhjut nasdli' de, 'ink'ez bé dats'utsah-i, 'i cha hooloh suli' de, 'et 'oh whuya whudizulh de, 'uk'e hooguz-un ts'iyawh 'et lhaóodutanelh. 'Et njan ndutni, “Bé dats'utsah-i, ooch'a' ninde whe 'unt'oh.”

55 'Et huwa 'uts'utni, bé dats'utsah-i 'aw 'on 'at be dats'ootsah 'aít'oh. 'Ink'ez be dats'utsai-i, 'aw ooch'a' ninde.

56 Ndi bé dats'utsah-i, 'i lubeshi 'i gha 'uhooja. 'Ink'ez Moses ooghuni k'uz ninyuz-un, 'i be t'ets'onanzin lubeshi dáltus whe 'unt'oh.

57 'Et hoontsi' neMoodihti Sizi Gri, 'en gha Yak'usda whuch'a ts'ulhdehne neulhtsi. 'Et huwa tube cho musi 'uzninzun.

58 'Et huwa sulhutsinke, ulhtusne oohle'. Khun nahóohtnah junih! 'Ahoohyiz neMoodihti be 'ut'en k'oh soo cho 'uwuhulh'en. T'eóonúhzun neMoodihti ba 'aht'en, 'aw 'ants'et iloh 'aht'en whe' hoont'oh.

Yak'usda ooch'e'ne sooneya buba 'ilhunats'o'ai-i

16 ¹ 'Et 'awet ndi Yak'usda ooch'e'ne sooneya buba 'ilhunats'o'ai-i, 'i ooghu yatisduk. 'Et yun k'ut Galatia 'ilhunahodulh, nts'en'a butoh budásni' da', 'et nohni cha 'et whuz un'a ndóht'en.

2 'Et 'ilhoghun 'ahli whe daltsuk at'en be hoonzoo' 'ahja, 'et lisman 'udechoo dzin, 'i whuloh lhadáhle. 'Et de nohts'óozusya de, 'et 'oh whuya whudizulh-un 'aw 'ilhuna'óh'alh huba lhe'hóot'oh.

3 Ndet nohts'óozusya de, 'et nahootás'alh nohe'dustl'us 'i be mbene la nohka' nahzun, 'enne ndi sooneya Yak'usda ooch'e'ne buba bugha ínah'ai-i, 'i bulh Jerusalem ts'e 'ubutis'alh.

4 'Et si cha whuz tisyalh huba hootázoo' de, 'et de 'enne sulh hútidulh.

Paul datínelh

5 'Et yun k'ut Macedonia 'et 'oh whuya lhutísyalh. 'Et 'oh whuya lhusúsya de, 'et nohts'u tísyalh.

6 'Atsul whuba tilah 'et nohzih oosda' k'us khít duwhulyiz tilah nohzih oosda'. 'Et whe la nts'e la tisyalh ts'e, nohni sla ooht'en ha.

7 'Oh whuya usyalh de, 'aw nohk'ulh túzisyal. 'Et huwa 'aw 'andit nohoos'en ait'oh. 'Et hoonts'i sMoodihti usunínzun de, 'et 'atsulyaz nducha nohzih usda'.

8 'Et hoonts'i dzin Pentecost, 'et whuts'un keyoh Ephesus tisdalh.

9 'Et dati k'us úncha-i, 'i sba dáhaidahankez lé'hooja, 'ink'ez lhane sch'az dítnine hoonli.

10 'Et Timothy nohghu ninya de, 'aw hoonli whe lhníljut whe nohzih ooda'. 'Et ts'iyawh nohni nohba 'uhoont'oh. Si sk'un'a neMoodihti be 'ut'en k'oh ne'ut'en 'et huwa.

11 'Et huwa nohni nohtoh 'en 'ants'i nohba oole' junih. 'Et hoonts'i oodzi dizghel whe sts'un nátoolh'a'. Si 'ink'ez lhulhutsinke tubulh ooba ts'ilh'i.

12 'Et neulhutsin Apollos 'en ghun 'unohdutásnelh. 'Andit neulhutsinke bulh nohts'un tóoya' 'et ooba hukwa' nuszun, 'et hoonts'i 'aw hukwa lhe'nizun. 'Et huwa sa' howu bulh yásduk. 'Et hoonts'i nts'owhuya whudizulh-un ndet ooba hoonzoo de, 'et de nohts'un tóoya'.

Soo cho huwahli

13 'Et soo cho huwahli. Be 'alha 'uhoont'oh-i, 'i be whuduts'o whe sahyin. Nohni nohdzi hóoni whe 'et núdolhya'. Ulhtusne oohle'.

14 Ndai la oogahna-i, 'i ts'iyawh be nék'ets'insi'-i bulh oolh'en.

15 'Et sulhutsinke soo cho 'unohdusni. T'eóonáhzun Stephanas 'ink'ez ooyoh dilhts'ine, 'enne yun k'ut Achaia 'et 'udechoo ooba 'alha 'uhoont'ohne huzdli'. 'Ink'ez t'eóonáhzun nts'en'a la Yak'usda ooch'e'ne buba né'hutit'en-un huwa 'uhududulya.

16 'Et huwa nohdutásnelh, ndunt'ohne 'ink'ez mbene la soo cho hoolhtus whe nebulh 'út'enne, 'enne nohnich'oh butl'á' dudulhye.

17 Nkeda' Stephanas, Fortunatus, 'ink'ez Achaicus, 'enne sgho nindil da', 'et huwa whunúsni. Ndai la sghá lhikulh-i 'enne bugha sgha níngat.

18 'Et whula gha ts'e sich'oh syughi 'ink'ez nohnich'oh nohyughi cha 'enne bugha do na'uja. 'Et huwa ndunt'ohne, 'enne ts'ih'un un'a ne'boolh'en.

Yak'usda yé unzoo-i nohbulh óot'e'

19 'Et yun k'ut Asia dunne 'ilhunahodulh-un, 'enne cha ts'iyawh hadih nohuhútni. Aquila, Priscilla, 'ink'ez duyoh Yak'usda ba 'ilhunaoodúlhne, 'enne cha soo cho hadih nohuhútni.

20 Ts'iyawh neulhutsinke, 'enne cha hadih nohuhútni. Lubeshi yit nalhudahts'oos. 'I be hadih lhudahtni.

21 Si Paul sich'oh sla be 'uk'u nusúsguz. 'I be hadih nohdúsni.

22 NeMoodihti Sizi Gri mbene la 'en yuk'elhítsi'-un, 'en Yak'usda ye huske-i be ook'e hóotalts'ulh. O sMoodihti 'a cho nets'ínyalh!

23 NeMoodihti Sizi Gri ye unzoo-i nohbulh óot'e' 'et za nohba hukwa' nuszun.

24 Be nóhk'esi'-i Gri Sizi 'en gha, 'i ts'iyawh nohbulh óot'e' hukwa' nuszun. 'Et ndo honeh.